

RADIO ONTVANG-INSTALLATIES

worden tegenwoordig in een zoo groote verscheidenheid en soorten aangeboden en gemaakt, dat net een leek vrijwel onmogelijk is te besluiten, welk toestel men zal kiezen. De door ons gefabriceerde toestellen voldoen aan zeer hooge eischen en wij geven een **onbeperkte garantie** op elk toestel wat constructiefouten betreft. Mocht U een toestel wenschen aan te schaffen laat U ons dit dan even weten, en wij zullen U **vrijblijvend** zonder eenige verplichting offerte maken alsmede demonstreeren.

FABRIEK EN LABORATORIUM VOOR RADIO TECHNISCH ONDERZOEK

Alexanderlaan 25 5301
Hilversum - Tel. Int. 1630
Directie: BONTEKOE IRVING

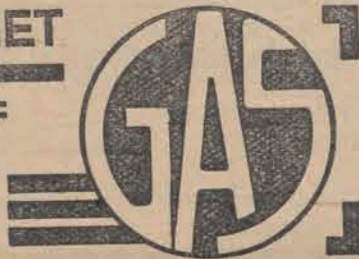
RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER

ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
WITTE DE WITHSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHIEDINGEN
VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
Behandeling van alle RECHTZAKEN door geheel Nederland
Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag
ADVIES f 1.- Contrôle toegestaan ADVIES f 1.-

BREEKT MET DE OUDE SLEUR VERWARMT MET

VRAAGT VASTRECHT-TARIEF

INLICHTINGEN GEM. GASBEDRIJF
KAZERNESTRAAT 44 DEN HAAG

UW INTERIEUR

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

"... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodelooze mooi-schrijverij."

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

"... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd."

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

CHRISTELIJK LYCEUM

TE HAARLEM

Gevestigd: EMMAKADE 43

Afdelingen GYMNASIUM,
H.B.S. met 5-jarigen cursus en
Economisch Litteraire H.B.S.

MODERN INGERICHTE SCHOOL

PROGRAMMA op aanvraag bij den Rector

Ir. W. VAN DORP

5400

HANDELS-DAGSCHOOL

(aansluitend op 3e klas H.B.S., of gelijkwaardig onderwijs)

Het onderwijs omvat uitsluitend de handlevakken: Fransche, Duitse en Engelsche Handescorrespondentie, Boekhouden, Handelsrekenen, Stenografie en typen in de 4 talen, Kantoor opleiding en Kantoor-techniek.

De blyvakken zijn dus niet in het onderwijs-programma opgenomen.
Prospectus franco op aanvraag. **INSTITUUT** Stadhoudersplein 3
Sprekuren: 10-12 en 2-4 uur

„SCHOEVERS”

land. Naast talrijke andere bezwaren heeft men slechts te bedenken dat aan Drentsche werkloozen f 15.— à f 16.— per week wordt betaald voor ontginningswerk en dat voor gehuwde werkloozen uit de groote steden op een weekloon van f 34.50 wordt gerekend bij tewerkstelling in Drente, terwijl de Ondernemersraad voor Suriname de tegenwoordige koelieloonen aldaar (80 ct. per dag voor de mannen en 60 ct. per dag voor de vrouwen) reeds te bezwarend acht voor de plantages, om Nederlandsche landverhuizing a priori uit te schakelen.

Intuschen is van zeer voornaam belang de vraag, of, wanneer straks de immigratie van uit Ned. Oost-Indië met kracht zal worden bevorderd, en het Moederland zich daartoe nieuwe offers zal getroosten, het kolonisatie-vraagstuk in dezelfde mate als voorheen als einddoel zal worden beschouwd. Met andere woorden of het streven er in de eerste plaats op gericht zal zijn den bestaanden Grooten Landbouw, en vooral de te verwachten uitbreiding daarvan, te bevorderen door het verschaffen van goedkoopere koelie-arbeid, dan wel of versterking aan de bevolkingsgroep der zelfstandige kleine landbouwers het steeds in het oog gehouden einddoel zal blijven.

In het eene geval zal moeten worden bevorderd dat de contractanten na afloop der werkovereenkomst zooveel mogelijk als vrije arbeiders aan de plantages verbonden blijven, zij het dan ook in combinatie met eenigen landbouw voor eigen rekening, in het andere zal er op moeten worden gewerkt dat als regel de vrijkomende contractarbeiders door nieuw aangevoerde worden vervangen en zelf naar den zelfstandigen kleinen landbouw overgaan.

Waar de plantage-koelie, hetzij dan onder contract werkende of als vrije arbeider, grooter kans loopt een pauper te blijven en daartegenover uit den stand der kleine landbouwers zich een van middenstands-landbouwers kan ontwikkelen, lijkt een kolonisatie-politiek, welke op zelfstandige vestiging gericht is, verkieslijker. Ook schijnt die laatste richting meer in de lijn der eigen wenschen van de kolonisten en werkt zij in hoogere mate de gezinsvereniging in de hand.

Sedert de heer J. A. Liems, landbouwleeraar in Suriname, in de West-Indische Gids (April 1923) schreef over „Het Klein-landbouwbedrijf en de Vruchtencultuur in Suriname” zijn weder een viertal jaren verlopen en veel nieuws is er intusschen niet over de belangen van kleinen- en middenstands-landbouw gepubliceerd.

Aan de hand van de destijds door genoemden deskundige gegeven cijfers het Kol. Verslag 1925 bestudeerende komt men tot de slotsom, dat op 31 December 1924 de Groote Landbouw in Suriname 12433 H.A. in cultuur had en 16902 personen (arbeiders) bezigs hield, terwijl de overeenkomstige cijfers voor den Kleinen Landbouw waren 25784 H.A. en 50.908 personen (bevolking van vestigingsplaatsen en particuliere gronden).

Geheel anders was de verhouding met betrekking tot de geldelijke resultaten van groot- en klein bedrijf; de opbrengst van den Grooten Landbouw werd vastgesteld op f 6.732.680.—, die van den Kleinen Landbouw op f 3.124.758.—. Deze cijfers evenwel moeten met eenige voorzichtigheid worden gehanteerd; zoo leverde volgens het K. V. de G. L. 503.514 L. rum ter waarde van f 1.963.704.—, dus f 3.90 per L. (met inbegrip van rechten?), terwijl aan het van deze opbrengst naar het buitenland uitgevoerde gedeelte, 207.649 L., een waarde werd toegekend van f 24.917.—, of ongeveer 12 c. per L.

In het algemeen kan worden gezegd, dat de G. L. voor export werkt, de K. L. voor de binnenlandsche consumptie en het K. V. 1925 zegt aangaande dit laatste:

„De ontwikkeling van het kleine landbouwbedrijf „bleef in sneller tempo voortgaan dan de verbruiks-„kracht der bevolking, die jaarlijks met eenige duizenden zielen toeneemt. Als gevolg hiervan werd „de plaatselijke markt overvoerd, zoodat de prijzen „van verschillende landbouwvoortbrengselen tot „een ongekend laag peil daalden.”

Blijkbaar is men dus op een dood punt komen te staan en doet zich meer dan ooit de behoefte gevoelen aan een nieuwe richting voor den K. L., welke dezen laatste in staat zou stellen voor export te produceeren. Naar hun aard en naar de thans reeds daarvan geproduceerde hoeveelheden schijnen van de tegenwoordige klein-landbouwproducten rijst en mais het eerst voor export in aanmerking te komen.

Het meergenoemde artikel van den heer Liems beoogde belangstelling te wekken voor het denk-

beeld dat de K. L. dienstbaar zou worden gemaakt aan de cultuur van bacoven en sinaasappelen, de voor export, mede als een middel om het land te bevoornden van een landbouwenden denstand.

Bizonder sprekend is het voordeel dat de kolonisten zich zouden kunnen wijden aan een veldwijze weinig arbeid eischende boomcultuur (cacao, koffie, sinaasappelen, rubber, cocos- of palmen, etc.), welke een waardevol uitvoerproduct levert, doch dergelijke cultuurs worden eerst na een zeker aantal jaren productief, zoodat de kleine landbouwer behoefte heeft aan een andere vlugger rendabel wordende cultuur, wier eveneens marktwaarde heeft in het buitenland.

Zoodoende kwam de heer Liems er toe te bevelen ten dat de K. L. deel zou nemen aan de bacoven-cultuur voor uitvoer, toen er in 1923 sprake was dat deze opnieuw zou worden ter hand genomen.

Helaas is daarvan niets gekomen en erkend worden dat de problemen welke er aan vast hangen buitengewoon moeilijk zijn.

Zooals bekend is gaf de United Fruit Company die in 1906 met het Surinaamsche Gouvernment contracteerde aangaande een bacoven-cultuur op de plantages met steun uit 's Lands schatkist te oefenen, deze onderneming na een klein aantal jaren op, nadat de aanplant in zeer sterke mate door z.g. Panama-ziekte werd aangetast en geen vruchten bekend waren om deze cultuurziekte af te bestrijden.

Daar staat evenwel tegenover dat dezelfde U. F. C. is voortgegaan dezelfde variëteit (Gros Michel) anders voor eigen rekening te verbouwen en van particuliere planters te koopen en ondanks alle woestingen door de ziekte aangericht kans gezien haar debiet van deze vruchten gaande nog uit te breiden.

Het is dan ook zeer jammer dat nadat in 1913 de laatste zending voor de U. F. C. uit Suriname werd verscheept, men niet alleen alle mogelijke moeite heeft gedaan om door voortgaande proefnemingen een middel te zoeken om een waardig product te kunnen cultiveeren.

Toen er tien jaar later weder enige belangstelling was voor de bacoven-cultuur, en in Europa, werd vanwege het Surinaamsche Landbouw-departement een onderzoek ingesteld, bleef zich evenwel beperkte tot de republiek Costa Rica en tot een afwijzend advies leidde, op grond van overwegingen evenwel, welke den lezer onbevredigd moeten laten.

Het K. V. 1925 maakt melding van een onderzoek van een deskundige der North American Fruit Growers Association, die eveneens voor Suriname de bacoven-cultuur voor uitvoer niet levensvatbaar zou hebben bevonden.

Inmiddels evenwel had in 1923 een andere deskundige, van de U. F. C. ditmaal, een reis naar West-Indië gemaakt, ten einde de mogelijkheden bestudeeren der bacoven-cultuur in streken waar zijn maatschappij nog geen belangen heeft en wel deze deskundige Suriname niet bezocht, maar zich toch uit, dat „Surinam, Demerara, Trinidad, „Grenada etc. were all in the line for bacoven „cultivation.” Ook zeide hij dat op Jamaica, dat jaar de U. F. C. een productie van 15 miljoen bossen verwachtte, twee derden der bacoven „the peasants” waren geleverd.

En hoewel er naast het zeer moeilijke probleem van het verkrijgen van een gezonden aanplant de bacovencultuur nog twee andere zouden op te lossen, t.w. dat van het vervoer, van de schepen met koelinrichting noodig zijn, en dat van afzet, waarbij met de machtspositie in Europa, der U. F. C. moet worden rekening gehouden, blijft de cultuur in kwestie een groot trekkelijkheid behouden.

Daar is immers de groote marge tusschen de prijs en opbrengst; de hooger bedoelde deskundige der U. F. C. noemde voor Jamaica een netto opbrengst van £ 10.— per acre (d.i. bijna f 300.— per hectare) Netto winst wel te verstaan voor den kleinen landbouwer voor den middenstands-landbouwer, die het product aan de U. F. C. aflevert. Dat deze groote winsten maakt blijkt alreeds uit de opbrengst-cijfers en laat zich ook verklaren wanneer gedacht wordt dat op Jamaica twee shillings worden betaald voor een volle bos (van 9 handen of 10 en hier in Holland in den kleinhandel tot 10 shillings wordt gevraagd per vinger, en dat niet voor de men in Suriname mooie of groote bacoven noemen.

DANSINSTITUUT „HENRI”

EX-DANSEUR HOTEL DES INDES
 ARCHIMEDESSTRAAT 64 DEN HAAG TEL. 37007
 EERSTE KLAS INRICHTING VOOR
 Modern Dansonderwijs en Maintienlessen volgens Fransche methode
 Specialist in CHARLESTON, BLACK BOTTOM, TANGO, enz., enz.
 PRIVE EN CLUBLESSEN

Maar vooral zou de bacoven-cultuur voor Suri-
 name zoo aantrekkelijk zijn, omdat zij zoo bij uit-
 geslakt lijkt om den kleinen man aan een
 te helpen dat snel rendement geeft en dat
 hetzij als hoofd- of als bij-cultuur, aan inkom-
 men kan helpen, zonder afhankelijk te zijn van de
 markt alleen.
 Nog valt op te merken dat thans te Rotterdam
 anderhalf miljoen bossen bacoven per jaar
 worden aangevoerd (uit Centraal Amerika) en dat
 het K. V. de Groote Landbouw in Suriname
 7 bossen en de Kleine Landbouw 373540 bossen
 gecultiveerde gedurende 1924. Van welke soort het
 woordige Surinaamsche product is wordt niet
 vermeld, maar aangenomen mag worden dat daar-
 veel bananen-bacoven voorkomen, de van
 bekende Surinaamsche variëteit, welke vol-
 den heer Liems met de zoo gezochte Gros
 identiek is.

de kans bestaat dat de immigratie in Suri-
 name sterk zal worden bevorderd en als gevolg
 van binnen korten tijd toeneming te verwacht-
 en van het ieder jaar vrijkomende aantal con-
 traheerders, lijkt het schrijver gewenscht de
 aandacht te vragen voor het vraagstuk
 van den kleinen landbouw en het zich daaraan vast-
 houdende van den middenstands-landbouw.

1927.
 Vaandel van het 3de Bataljon is
 in handen van den vijand geweest

door
 G. NYPELS.

II (Slot).

gevechten bij Lemboe hebben, zooals gezegd,
 en in beweging gebracht; waar over dat op
 geschreven is, is daarbij de vaandelepisode
 ook aan de beurt gesteld. Het meest
 vond ik haar weergegeven in het werkje
 van F. A. Winkel en G. B. Hooyer: Het 75-jarig
 van der M.W.O. (blz. 138); hun schildering is
 om hier overgenomen te worden, ik neem
 zooveel eruit als noodig is om een denkbeeld
 van hetgeen op die ene plek is voorge-
 waar het vaandel van het 3de Bataljon zijn
 voorste linie heeft vervuld. Hun beschrijving
 doet geen namen, die heb ik weer uit andere
 geput, waaraan ik nog een paar andere
 omtrent ontleen.

den 8 uur in den morgen van den 25en Decem-
 1913, trok de voorhoede van het 3de Bataljon
 door de rij van schildwachten, die het
 van Penajoeng tegen overvallings hadden
 verdragen.
 Het Z.O., op een 500 passen afstands, verhief
 zich van palmen zijn breede pluimen boven
 de boomtoppen der kampongs Berou en Lemboe.
 Het teekende zich tusschen de struiken hier
 een grijze strook, die waarschijnlijk een
 van doorn-bamboe was. Langs de noord-
 der kampongs zag men troepen Atjehers heen
 en bewegen.

gaat er om in de hoofden en harten der
 „Voorwaarts, want het is het bevel;
 de vijandelijke versterkingen op, want dat
 maar er dan ook in, want — bij God — dat

dreunt het eerste lilla-schot. Een eigenaar-
 flikt in de zwarte oogen der Ambon-
 het is dus vechten vandaag, en het is of zij
 wat hooger boven de sawah verheffen.
 artillerie opent haar vuur.
 voorhoede baggert door de modder en de
 paddy. Een donderend kanon- en ge-
 klinkt haar tegemoet en een witte kruit-
 sticht 'oor de palmtakken opwaarts.
 voorste compagnie verspreidde zich in breede
 der sawah, de overige 3 compagnieën stel-
 daarachter in dichtgesloten drommen; en
 boven de 2de compagnie verhief het gulden
 van zijn gouden leeuw.
 bamboe-doeri-versperring wordt bereikt. Een
 verhakking van in elkander gestren-
 stammen en takken, dicht bezet met sterke

haken, scheidt de tirailleurs van hun doel, de 2 M.
 hooge, steil opgezette, met doorntakken beplante
 borstwering, waarachter de vijand zich verdedigt
 en van waar hij à bout portant zijn lilla's en gewe-
 ren afschiet.

„Niet meer terugvuren, laat het geweer rusten en
 hakt de versperring uiteen!” roept de kapitein G.
 C. E. van Daalen.

Het kapmes vliegt uit de schede. Maar al wor-
 den de stammen tot splinters gekloofd, nog grijpen
 de dunne, zwiepende takken met weerhaken in el-
 kander en wordt de versperring eer méér dan min-
 der ondoordringbaar. Het vuren en het getier van
 de Atjehers nemen steeds in omvang toe; de
 amechtige soldaten laten de vermoeide armen zak-
 ken. Van de achterwaarts opgestelde compagnieën
 wordt versterking gezonden, maar met het aantal
 wordt de weerstand der versperring niet gebroken.
 De Ambonneezen willen niet terug, maar zij kunnen
 niet vooruit. Zoo ontstaat de eigenaardige strijd-
 wijze dat de voorste linie zich in groepjes oplost,
 waarvan elk naar een punt zoekt om met inspan-
 ning der laatste krachten door te dringen of te val-
 len: zijn plicht vervuld. 't Lijkt alles te vergeefs.

Maar ziet, wat aan geen dier groepen mogelijk is,
 gelukt den adjudant-onderofficier E. C. O. van Bre-
 dow. Met het Oranjevaandel in de hand geklemd,
 werkt de forsche, breedgeschouderde krijger zich
 met de uiterste krachtsinspanning door de scherpe
 doornen heen. Zijn kleederen hangen aan flarden
 en zijn lichaam bloedt uit ettelijke schrammen,
 maar hij staat binnen de bamboe-doeri aan den
 voet der versterking. Met hem dringt 't bovenver-
 melde drietal 't eerst door. Vijf officieren, een
 Europeesch en een Ambonneesch onderofficier en
 een Ambonneesch soldaat hebben het spoor gevolgd
 en zich om het vaandel geschaard: de kapiteins A.
 P. Bindervoet van Nahuys en C. A. van Randwijk,
 de luitenants C. E. J. Schweijs ¹⁾, R. R. L. de Stur-
 ler en A. F. d'Arnaud Gerkens, de sergeant-majoor
 Bach, de Ambonneesche sergeant Latoemaina en
 de Ambonneesche fuselier Patinama.

Kapitein van Daalen slaat de sporen in de flan-
 ken van zijn paard om zich te vereenigen met de
 weinigen, die den wal willen beklimmen. Maar
 voortgaan is hier verder onmogelijk.

„Plant dan het vaandel aan den voet der borst-
 wering en beloof mij geen duimbreed te zullen wij-
 ken, terwijl ik versterking ga halen.”

Met een krachtig hoera bezegelen zij die belofte
 van trouw.

De Atjeher gilt van woede en moordlust, zijn ko-
 gels vliegen over en tusschen hen door. Latoemaina
 wordt ernstig gekwetst, Patinama zinkt stervend
 ineen. Men wijkt geen duim.

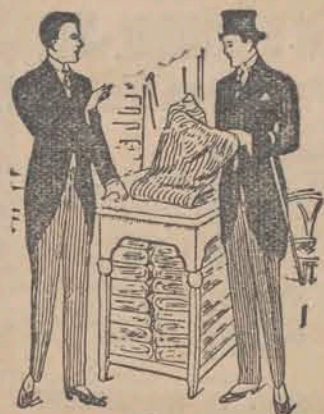
De Atjeher zelf, in zijn verdedigingswerk opge-
 sloten, waagt den uitval niet, waagt den klewang-
 aanval niet.

Op een nabij gelegen punt der linie zijn onze mi-
 neurs aan het werk getogen; met hun hulp werkt
 men zich daar door de versperringen heen. Het in
 reserve gehouden gedeelte van het 3de Bataljon
 rukkt daarheen op. Van Daalen keert met verster-
 king naar het vaandel terug, ook andere groepjes
 werken zich door de versperring heen.

Zoo wordt de sterkte van meer dan één punt
 aangegrepen. Daar vuurt eindelijk een der onzen
 zijn achterlaadgeweer in de versterking af, een
 tweede en derde werken zich naar boven; een kort
 oogenblik van hevigen strijd, koefslagen, klewang-
 houwen —, daar wijkt de vijand over een stapel
 van lijken naar de tweede versterking, waarom
 straks opnieuw gevochten zal moeten worden. In de
 eerste verheft zich, tusschen de 38 gesneuvelde ver-
 dedigers en de aan onze zijde gevallen, het vaan-
 del van het Derde Bataljon, omringd door de hij-
 gende krijgers.

Het vaandel van het 3de Bataljon is niet in han-
 den van den vijand geweest!

¹⁾ en niet Schweijs, zooals de naam werd afgedrukt
 in het eerste gedeelte van dit artikel.

Engelsch BLAUW

Colb. Cost. 98.-
 naar Maat

Dit costuum
 garandeeren wij ten
 volle voor soliditeit,
 kleurichtheid 5030

Onverslijtbaar

C. H. ERNENS VALERIUSSTR. 39 DEN HAAG
 h. Dankertstraat TELEFOON 34836

VERZEKERT UW RIJWIEL

bij de

's-Gravenhaagsche Rijwielverz.-Mij.

Conradkade 56

Den Haag

Premie 3 pCt. der waarde

(Minimum f 3.—)

Aanbevolen voor Leden van „Oost en
 West” en Repatrieerenden - Tel. 34485

P. DE HAAN - Voorburg-Veur

Stoom-, Wasch- en
 Strijkinrichting

LOOISLAAN 2

TELEFOON: LEIDSCHENDAM 45

Ter overweging

De Bond van Vruchtenhandelaren te
 Londen, heeft dezer dagen eenige
 merkwaardige cijfers openbaar gemaakt.
 Verleden jaar besloot hij tot een groote
 advertentie-reclame onder het motto
 „eat more fruit”. Het gevolg is geweest,
 dat voor twaalf miljoen Gulden méér
 werd omgezet dan het jaar te voren.
 Over de twee jaren, waarin de reclame-
 veldtocht voor het eten van fruit werd
 ondernomen, hebben de advertentie-
 kosten nog geen f 1.200.000 bedragen,
 terwijl het bedrag van den omzet in
 dezelfde periode is toegenomen met

24.000.000 Gulden

**N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.
BRANDSTOFFENHANDEL**

DENNEWEG 67a

DEN HAAG

TELEFOON

14427

5217

Wenscht ge te ontvangen 1e KWALITEIT
Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en
GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

5388

**DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS“**
VAN W. J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELLIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

5337

**KONINKLIJK ZOÖLOGISCH
BOTANISCH GENOOTSCHAP**

WORDT LID

VRAAGT PROSPECTUS TEN KANTORE
BENOORDENHOUTSCHEWEG 2
TELEFOON 11292 5041 DEN HAAG

Dr. RABINDRANATH TAGORE
**Het Centrum der Indische
Cultuur**

PRIJS f 0.60

N.V. „ADI-POESTAKA“ 'S-GRAVENHAGE

DE VRIJE SCHOOL

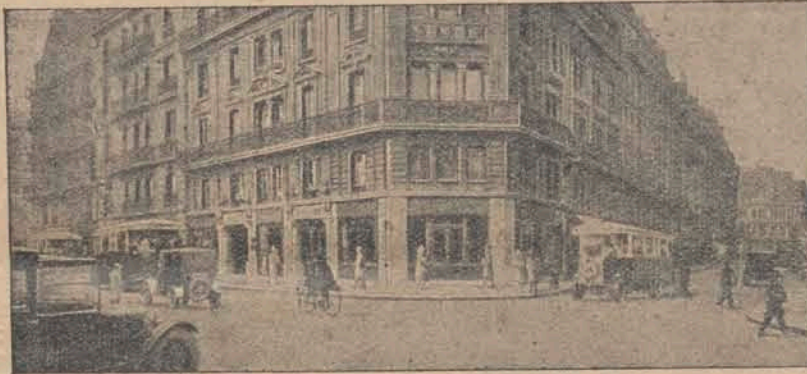
Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe paedagogische inzichten.

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

Bureau Officiel de Renseignements pour le Tourisme en Hollande et aux Indes Néerlandaises
(Official Information Bureau for tourism in Holland and the Dutch East and West Indies)

**Betere voorlichting over Ned.-Indië
in het Buitenland.**

Algemeen wordt erkend, dat de beperktheid van het Nederlandsche taalgebied een van de grootste bezwaren is waarop men stuit bij het verspreiden van juiste berichten over onze koloniën in het buitenland.

Herhaaldelijk komen in de buitenlandsche pers mededeelingen voor over toestanden in Ned.-Indië, welke in strijd zijn met de waarheid en welke er toe leiden dat buiten onze grenzen onjuiste meeningen en denkbeelden ontstaan over de Nederlandsche koloniale politiek.

Nog onlangs zijn in Duitse, Belgische en Engelse dagbladen artikelen verschenen over de communistische troebelen, welke het deden voorkomen alsof deze onlusten het gevolg waren van een zelfzuchtige exploitatiepolitiek en terecht werd gewezen op het gevaar van dergelijke onjuiste voorlichting.

Wij kunnen in het midden laten met welk doel lasterlijke berichten in de buitenlandsche pers worden gelanceerd; vast staat evenwel, dat het dringend noodig is daartegen stelling te nemen en daarbij systematisch tewerk te gaan.

Nu is het waar, dat men reeds getracht heeft door het rondseinen van telegrafische informatiën tegen deze tendentieuze berichten te protesteeren. Doch wij zouden de vraag willen stellen: hoe staat het met het... opnemen van deze berichten? Is de bodem, waarin de telegrammen vallen, wel van te voren receptief gemaakt?

Immers daarop komt alles aan. Van veel belang toch schijnt het ons toe, dat oriënteerende artikelen aan de korte telegram-berichten beteekenis en inhoud geven voor den buitenlander. Is deze onbekend met koloniale verhoudingen, dan zegt zulk een telegram hem of niets, of het wekt verkeerde voorstellingen — gesteld dat hij het zou lezen.

In dit verband moet men het maandblad „Le Monde Nouveau“ erkentelijk zijn dat dit het initiatief genomen heeft te Parijs een „Bureau Officiel de Renseignements“ te openen, dat naar wij hopen en vertrouwen, er niet weinig toe zal bijdragen om het buitenland systematisch voor te lichten omtrent het Nederlandsche koloniale bestuursbeleid in bovenbedoelden zin.

Dat deze onderneming met ernst werd voorbereid en veler sympathie geniet, blijkt mede uit de namen van hen die zitting hebben genomen in een „Comité de Patronage“, als: Z.Exc. A. W. F. Idenburg, Z.Exc. Mr. D. Fock, Z.Exc. H. Colijn, Mr. G. Vissering, E. Heldring, Th. F. A. Delprat, Mr. J. H. van Hasselt, C. R. T. baron Krayenhoff, F. K. J. Heringa en O. G. Pierson.¹⁾

Het bureau zal ongetwijfeld aan een sedert lang in Nederland en Indië gevoelde behoefte beantwoorden. Blijkens een ons toegezonden circulaire beoogt het hoofdzakelijk:

„Geregelde en systematische voorlichting van de buitenlandsche pers omtrent Ned.-Indië door plaatsing van entrefilets in de groote bladen en rectificatie van onjuiste berichten

Nederland en onze Koloniën.
Hiervoor is Parijs het aangewezen centrum, aangezien alle belangrijke dagbladen ter wereld, een of meer correspondenten in Frankrijk hebben en door persoonlijke relaties de beste resultaten worden bereikt.
Contrôle en toezicht op de verspreiding van Nederlandsch propaganda-materiaal bij de verschillende reisbureaux, hotels, stations, etc.
Door ons ervaren Fransch personeel der reisbureaux optreden en streven zich richt op de bevordering van het reizigersverkeer, zijn wij verzekerd van de medewerking van de noemde instellingen.”

Voorafgaand overleg van belang.
En de Monde Nouveau lijkt ons „up to the date“ Sedert 8 jaren toch heeft dit maandschrift sporen verdiend. Het is dus ons vertrouwen volle waardig.
„Een post van waar men de komst beluistert een nieuwe menscheit“... Aldus kwalificeert M. Albert Sarraut, toenmalige Minister van Koloniën in Frankrijk, voor enkele jaren reeds Monde Nouveau, het tweetalige tijdschrift onder Hollandsche leiding, dat gedurende een jaren met onverflauwd ijver streeft naar vordering van „International understanding“ en erkenning en onderlinge uitwisseling van deugden en ideeën.”

Het tijdschrift heeft reeds bewezen de epitheta van den Franschen Minister volkomen waardig te zijn.
Want, om nu die noodzakelijke samenwerking en uitwisseling van ideeën te bevorderen, heeft de directie van de Monde Nouveau zich in 1926 gewend tot den heer Angoulvant, Gouverneur-generaal honoraire des Colonies Françaises, met aanbod om op haar kosten een groote reis in den Ned.-Indischen Archipel te ondernemen.

'n vergelijkende studie te maken van Fransche Nederlandsche koloniale toestanden en met name aldus schreef Prof. L. van Vuuren dan in zijne bespreking²⁾ van het boek van den heer Angoulvant (daarbij tevens alle recht doende den heer Lekkerkerker voor diens intellectuele inspanning ten aanzien van dat belangrijke over Ned.-Indië): „De Monde Nouveau heeft Nederland een grooten dienst bewezen, waarvoor land wel dankbaar mag zijn”.

Doch ongetwijfeld geldt die dank ook den kernen, ondernemenden directeur van de Monde Nouveau, den heer E. van der Vlucht. De landsche pers heeft dezen Hollander bij herhaling met recht geprezen, omdat hij er ongetwijfeld in geslaagd is, in de buitenlandsche pers, waar pas gaf, den Hollandschen naam hoog te houden en uiterst moeilijke, en vaak ondankbare tevens.

Daarom constateeren we met genoegen, dat Monde Nouveau er thans in geslaagd is een organisatie in het leven te roepen, welke methodisch en systematisch de buitenlandsche pers op niaal gebied bij voortdurende bewerkt en licht. En dit van uit Parijs! Een van de groote beschavingscentra van de wereld, een van de brandpunten van de internationale journalistiek. Hoeveel gelegenheden zijn daar steeds niet aanraking te komen met eminente politieke andere persoonlijkheden uit allerlei landen. Men wij niet onlangs gelezen dat er thans drie lieren vreemdelingen in Frankrijk gevestigd zijn dat in 1926 16 miljoen Cartes d'identité zijn gereikt aan vreemdelingen „de passage“ in Frankrijk?

Slechts door het geregeld plaatsnemen van filets in de groote Europeesche bladen en de uitgave in de Fransche en Engelsche taal van dergelijke werken en studies over onze overzeesche westen, zal het mogelijk zijn op den duur in vreemde een juist inzicht te vestigen van ons niaal beleid.

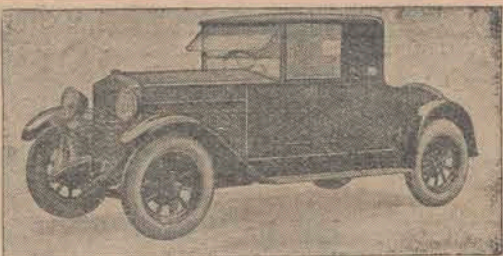
Waar zulks nu het doel is van het goede situeerde „Bureau Officiel de Renseignements“ heeft het o.i. ten volle recht en op financieele op moreelen steun, in Nederland zoowel als Indië.

2) Kol. Weekbl. van 29 April 1926.

AGENTSCHAP FIAT:
GARAGE KINSBERGEN

BONDS BOXENGARAGE A.N.W.B.

NIJWSTRAAT 59 — APELDOORN

Tentoonstelling van Decoratieve Kunst
in Nederl.-Indië.

(Java, Bali, Sumatra, Borneo, enz).

(Musée des Arts Décoratifs, Parijs).

... mooier, vollediger tentoonstelling van Nederlandsch-Indische kunst als er nu in het Pavillon Marsan is te zien, moet, dunkt mij, wel tot de mogelijkheden behoren, ten minste hier te Parijs. De opgetogenheid waarmee ik op den openingsdag Europa en de daar geïmporteerde of geïmagineerde kunstuitingen van het verre Oosten, en de kunstenaars, die in het Musée Guimet en in het d'Ethnographie du Trocadéro goed thuis zijn, die superbe kunstvoorwerpen uit onze Oost en hooren bewonderen, getuigde al van een verrassing over de aesthetische cultuur der Indische bevolking van den „Archipel Hindo-Indais“ en den ongemeen artistieken geest van kunstwerker daar bezielt — een geest die leeft en voortleeft van geslacht op geslacht en erfelijk bezit waarvan het karakter en de ongerept van de ouderen op de jongeren. Nu ik ze zelf gedurende een paar stille uren van nabij en zonder hinder heb kunnen bekijken, verklaar ik mij die verrassing ten allen leken mij ook de meeste dier voorwerpen bekend, die ik in het land zelf had zien of in de musea en collecties van Nederland had bewonderd.

... weinig lokalen voor tentoonstellingen van dien omvang die zoo goed aan hun doel volkomen zoo gunstig gelegen zijn als die in het Pavillon Marsan. Dit „paviljoen“, nu een vleugel van het Louvre in de rue de Rivoli, was oorspronkelijk noordelijke vleugel van het paleis der Tuinvoór dit in 1871 onder de Commune werd afgebroken; evenals aan de overzijde van den tuin, op de Place du Carrousel en de rue Paul Deshayes, het Pavillon de Flore op de Seinekade (tot 1871 eenige jaren Ministerie van Koloniën) en dat deel van het Louvre uitmaakt, de zuidelijke vleugel van dat paleis was.

... dat gebouw, welker beneden-lokalen en die op de verdiepingen ingenomen worden door het Musée des Arts Décoratifs, is een gedeelte bestemd en nu voortdurend in gebruik voor tijdelijke tentoonstellingen in overeenstemming met den aard van het museum en georganiseerd door of onder de auspiciën van de Union centrale des Arts Décoratifs, deze vereeniging, waarvan de heer F. Carnot voorzitter is en die een ijverigen medewerker bezit in de persoon van den heer Metman, directeur van het Museum van Amsterdam, dat goed bekend, geeft in hare tentoonstellingen de bewijzen van een groot eclectisme; Nederland en de koloniën nemen er zooveel een aanzienlijke plaats in. Zoo hebben wij niet lang geleden belangwekkende voorbeelden van decoratieve kunst in de Fransche koloniën van Annam en Cochinchina tot Senegal en den Congo en ook reeds van enkele takken dier kunst in Nederland en Ned.-Indië (batikwerk en imitatie van de batik) kunnen zien. Wat er echter nu te zien is, is verre het vorige. De middenhal van het museum, door beschotten in drie zalen verdeeld, is ingenomen door de hoogst belangrijke inzending van den heer W. O. J. Nieuwenkamp, een onschatbare collectie van kunst en kunstnijverheid, tijdens zijn herhaalde reizen door den Indischen Archipel bijeengebracht, aangevuld met zijn eigen werk en voor een groot deel toegevoerd en verklaard door hetgeen hij er over schreef, reeds een interessant overzicht geeft van het werk van den kunstenaar, geduldigen kunstman wordt geproduceerd. Naast Java, Bali en Lombok een voorname plaats daarvoor zien wij reeds in de eerste zaal, waar gewone houten poorten en andere fragmenten van tempels en woonhuizen op die eilanden een beeld geven van de zorg waarmee de tradities van de kunst door de artisans daar worden bewaard en respectueerd: de tradities en de uitvoering dier kunst uit zeer ouden tijden zijn dezelfde als die van veel lateren datum. Deze aesthetische gevoelens aan het verleden nemen wij ook elders te zien, zoo b.v. in een paar groote, veelkleurige beelden van doeken, (naar het mij voorkwam) op de muur uitgevoerd en ter behoud ervan later op de muur bevestigd (geplakt?), zooals wij het weer zien in de antieke steenfiguren — de goden

Ganesa en Siwa en een leeuw van den tempel van Prambanan, een Boeddha-kop uit de 9e of 10e eeuw, eenige Atjehsche grafmonumenten van Koe-ta-Radja e.a. — en in een vitrine met bronzen voorwerpen en figuren van Java afkomstig, door het Musée Guimet ingezonden. Als nog een voorbeeld van dien aard noem ik een houten bord met opgeplakte oude wajangfiguren die als modellen kunnen gediend hebben (collectie Nieuwenkamp). Veel en mooi zijn de groote gekleurde katoenen doeken, vlak uit tegen de wanden gespannen, afkomstig van de eilanden Timor en Soemba, de laatste met veel rood op donkerblauwen grond, die een fluweeligen weerschijn vertoonen; zij komen voordeel uit onder het door het glazen plafond overvloedig invallende licht en hangen breed uit, met wat ruimte tusschen elkaar onderling, zoodat het een het ander niet hindert. Dit is trouwens het geval met alles wat er aan de wanden hangt. De verscheidenheid van krissen treft reeds bij het binnenkomen der eerste zaal; zoowel in de collectie-Nieuwenkamp als in de vitrines der kleinere vertrekken aan de tusschen zijde van het gebouw, waar andere inzenders hunne schatten uitstalden, ziet men de rijkst versierde exemplaren, ook klewangs en andere wapens. Dan zijn het weer mooi gebatikte sarongs, slendangs en andere kaïns, tal van versierselen van gekleurde kralen en witte schelpen — onder meer een Timoreesche coiffure in den vorm van een het hoofd nauw omsluitend kapje, door Boeatan ingezonden — muziekinstrumenten, al of niet tot den gamelan behoorend, in hout gesneden beeldjes, aardig gekleurd, vooral in rood en geel, huisraad en andere voorwerpen voor dagelijksch gebruik van zilver, koper of tin, ook lijfsieraden van goud, uit verschillende collecties in Nederland en hier tijdelijk afgestaan. Zoo zond het Musée du Trocadéro een fraaie Javaansche wajang golek in, de heer A. G. van Prehn een niet minder fraaie wajang koelit, het Musée Guimet een curieus gekleurd en verguld beeldje in gesneden hout, voorstellende Vishnoe door Garoeda op z'n schouders gedragen, terwijl nog vele andere collectionneurs, zelfs het Louvre, dat goede voorbeeld hadden gevolgd; zij zijn te velen om allen te noemen, evenals de talrijke andere voorwerpen van bewerkt ivoor, bamboe, metaal, zijde en gekleurd stroo.

Behalve al die antieke en moderne voorwerpen van inlandsche kunst en kunstnijverheid zag ik er — inderdaad ter opluistering van deze tentoonstelling — aan de wanden der vertrekken langs den tuin werken van enkele Hollandsche en Fransche artisten die den Archipel bezocht hebben. Ik noemde reeds de werken van den heer Nieuwenkamp voor diens in Holland goed bekende geïllustreerde uitgaven; behalve deze hingen er van dien artist aan de wanden eenige fraaie litho's en houtsnedes, die een kijk op de natuur van Java en Bali gaven, o.a. een curieuse afbeelding van een waringin-boom, welks takken en luchtwortels op zonderlinge wijze waren saamgegroeid. Van M. A. J. Bauer eenige prachtige groote etsen: fragmenten van den Boro-Boedoer en tafereelen uit het volksleven; van Isaac Israëls schilderijen en aquarellen met levendige, frissche figuren; van Mlle Gabrielle Ferrand figuren van danseressen en batiksters, volkstafereelen van Bali en uit Djocja, benevens een fragment van den Boro-Boedoer; van Mlle Elfrida Tharle-Hughes tafereelen en een fragment van den Boro-Boedoer. Er waren er nog meer (Berlage en ten Klooster zegt de catalogus — die een zaakrijke beschouwing over de ingezonden voorwerpen en de kunst in den „Archipel Hindo-Néerlandais“ bevat, geschreven door Mlle Gabrielle Ferrand); dat zij mij in den overvloed, de verscheidenheid en den rijkdom der tentoongestelde voorwerpen ontsnapten, zal men mij wel willen vergeven, evenals de tekortkomingen mijner beschrijving, waarmee ik alleen heb trachten weer te geven den indruk tijdens enkele uren van aandachtig rondkijken op mij gemaakt.

Parijs, Mei 1927.

C. Sn.

Rijwielhandel P. J. NASSENSTEIN

BACHMANSTRAAT 42 TEL. 17033 DEN HAAG

Verkoop van ALLE merken rijwielen en banden. Moffelen, nikkelen en repareren van Rijwielen en Motorrijwielen. — Reparatiën onder GARANTIE — Stallen en onderhoud van Rijwielen

BEDENKTWEL

dat Gij, die een hooge huur betaalt voor Uwe Woning, veel voordeliger Uw eigen Huis kunt kopen; daartoe behoort niet veel kapitaal - WIJ hebben Huizen te koop voor elken stand en beurs. Wendt U in vertrouwen tot

5418

WONINGBUREAU HOKSBERGEN

BEZUIDENHOUT 14-Tel. 70343-Den Haag

en Gij hebt de ZEKERHEID dat Gij slaagt!!

JOH. TOET - 'S-GRAVENHAGE

Comestibles - Delicatessen - Kruidenierswaren

AERT VAN DER GOESSTRAAT 34 - TELEFOON 51561

INDISCHE INGREDIËNTEN

Special. in Fijne Vleesohwaren, Koek, Bisquit, Chocolade

WANNEER U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wendt U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen - Desgewenscht verzorgen wij mede voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor Uw GROOTE OPLAGEN, onze prima snelpersen voor die tijdschriften waarbij het vooral op KUNSTDruk aankomt

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

HOTEL-RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Centr. verw. Warm- & koud water op de logeerk.

Pension PETRONELLA, G. Reijntstr. 36-38. 16 k. Logies m. ontb. f 2.50 p. p. p. d. Ook afz. Etage. t. huur. 5391 H. A. LEBBING, Cuisinier

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035

HILVERSUM

Pension „PATRIA“ Lindenheuvel 2 Telefoon 2198

ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
Aanbevelend, N. J. VAN RANGELROOY

VIERHOUTEN (G.)

DEN LINDENHOF te VIERHOUTEN bij Nunspeet

Gezellig Vacantiehuis, gelegen te midden van Bosch en Heide Prijs f 2.50 per dag

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de **Recepten van een Indisch Kokki**

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

PRIJS f 1.00

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen zooals zoovelen vóór U overtuigd werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (BATAVIA) 6350

Oudste en modernste Hotel ter plaatse

ZEER BILLIJKE TARIEVEN

Van Week tot Week.

Maandag 9 tot Maandag 16 Mei.

Een verijdelde bomaanslag? Padang, 9 Mei (Aneta) ¹⁾ Zaterdagavond zijn hier elf bommen aangehaald, die op het kantoor van den Djaksa ontploften en plaatselijke schade aanrichtten. Zelfontbranding van de bommen wordt onwaarschijnlijk geacht.

Chineesche optocht ontbonden. Batavia, 9 Mei (Aneta). Naar het Soer. Handelsblad uit Balikpapan verneemt, heeft de politie aldaar op 1 Mei een Chineeschen optocht ontbonden en den leider, die uit Kanton afkomstig was, gearresteerd. De menigte eischte dat hij losgelaten zou worden, maar ging ten slotte uiteen, zonder dat zich incidenten hadden voorgedaan.

C. J. van Lookeren Campagne †. Te Bilthoven is, in den ouderdom van 66 jaar, overleden de heer C. J. van Lookeren Campagne, voorheen directeur van de Japansche Cultuur Maatschappij.

Middelbare Koloniale Landbouwschool. De wnd. directeur-generaal van den Landbouw brengt ter kennis van belanghebbenden, dat de aanmelding voor den cursus 1927/1928 aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer moet geschieden bij den directeur der school vóór 1 Juli en dat de toelatingsexamens aldaar zullen worden afgenomen op 18 Juli, des morgens 8.30, en volgende dagen.

Bij de aanmelding op te geven naam en voornamen (voluit), jaar, dag en plaats van geboorte en het in het loopende jaar genoten onderwijs.

Met het oog op de beperkte ruimte is het gewenscht de aangifte zoo spoedig mogelijk te doen, ook al is men dan nog niet in het bezit van eenig diploma, dat recht geeft op plaatsing zonder toelatingsexamens.

Nadere inlichtingen verstrekt de directeur der school. (St.-Ct.)

De militaire actie ter Sum. Westkust. Padang, 10 Mei (Aneta). De militaire actie in het Soloksche is geëindigd. In totaal zijn 230 personen gearresteerd en 350 vuurwapens achterhaald. De compagnie marcheaussee van kapitein Akkersdijk vertrekt vermoedelijk binnenkort naar Java.

Actie van de Chineesche pers. Batavia, 10 Mei (Aneta). Het Soer. Handelsblad en het Bat. Nieuwsblad dringen aan op bestrijding van het snel toenemende kwaad van de Chineesche pers, waarachter de Kuo-Min-Tang en andere geheime genootschappen staan. De mentaliteit van de z.g. singkehs in het Chineesche kamp toont zich soms meer openlijk dan bedekt vijandig tegen het Nederlandsch gezag.

Bevolking voor het Digoel-gebied. Soerabaja, 13 Mei (Aneta). De „Rumphius“ is met 137 communisten, die geïnterneerd zullen worden, naar Makassar vertrokken. Onder hen zijn Boedisoejitro en Gonsojoewono. In totaal zijn thans 1000 personen voor interneering voorgedragen. Hiervan is reeds van 250 het besluit tot interneering geteekend.

Universitaire examens. Leiden. Taalkundig candidaatsexamen Indologie de heer H. H. Dingemans. — Doctoraal ex. Indisch recht de hh. Mr. C. Gunning en Mr. R. van Alphen de Veer. Utrecht. Taalkundig candidaatsex. Indologie de heer S. J. Ottow.

Landbouwhoogeschool, Wageningen. Candidaatsexamen koloniale landbouw, mej. L. J. M. Oelmeijer en de heeren O. Banga, P. H. I. Barentz, J. Kortleven, C. H. J. Maliepaard, jhr. J. A. Röell en B. Teensma.

De opvolger van Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje. Prof. dr. A. J. Wensinck, thans hoogleeraar in de Hebreeuwsche taal en letterkunde en Israëlietische Oudheden aan de Leidsche Universiteit, is benoemd tot opvolger van prof. dr. C. Snouck Hurgronje als hoogleeraar in het Arabisch aan genoemde Universiteit.

Liberaal Indische politiek. In een den 11en dezer te Amsterdam gehouden vergadering van den Vrijheidsbond heeft de nieuwe alg. Voorzitter Mr. D. Fock, oud-Gouv.-Generaal van

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan het „Vaderl.“

Zang, Hygiën. spreken

Declamatie - Ademgymnastiek
Behandeling van spraakgebreken

HENRIETTE J. ALMA

Gewezen assist. van Jeanne van Oldenbarnevelt, Berlin.
Spreekuur DINSDAGS en VRIJDAGS 1 tot 2.

Sweelinckstraat 185 - 's-Gravenhage
Aanbevelingen van H.H. Doktoren.

Ned.-Indië, een rede gehouden over de politiek van Nederland ten opzichte van Indië. (Verschenen in het Vaderl. van 12 Mei, Ochtendbl.).

De onlusten in Indië. Op de vraag van den heer van Boetzelaer van Dubbeldam betreffende bekendheid van de plaatselijke politie te Batavia in November 1926 met den voorgenomen val der communisten op de gevangenis Glodok en het telefoonkantoor te Batavia heeft minister Koningsberger geantwoord, dat deze vraag ontkennend moet beantwoord worden. Wel waren de algemeene recherche en plaatselijke politie ingelicht, dat er iets aan de hand was en waren in verband daarmee bijzondere voorzorgsmaatregelen genomen, maar men is niet gedetailleerd ingelicht, met name niet betreffende den voorgenomen aanval op de gevangenis en het telefoonkantoor.

Voordracht van Prof. D. van Hinloopen Labadie. De Internationale Vrouwenbond voor Vrijheid afd. Nederland hield te 's-Gravenhage een openbare vergadering op Zaterdag 11 Mei. Spreker was prof. D. van Hinloopen Labadie, oud-lid van den Volksraad van Nederland en oud-professor aan de universiteit te Groningen over: „Oost en West“. Welwillende medewerking werd verleend door mevr. Dora Hengst-v Heemskerk, die Nederlandsche Indische liedjes ten gehore bracht. (Een overzicht dier voordracht bevat het Vaderl. Zo. 15 Mei).

Voordracht over 's Lands Plantentuin te Batavia. Voor de vereeniging Kon. Koloniale Instituut te Amsterdam heeft de heer P. M. Dakus, hortulanus bij 's Lands Plantentuin te Buitenzorg, den 13en dezer een voordracht met lichtbeelden gehouden over genootschappelijke wereldberoemde tuin.

Volksraadlid. Batavia, 13 Mei (Aneta). De heer H. Soetadi, oud-Volksraadlid, is benoemd tot lid van den Volksraad.

Berucht leider gearresteerd. Padang (Aneta). De beruchte leider van de terreur in de Padangsche Ommoesing Gandjil, is door een bevolkingspatrouille het gebergte gepakt.

Het feest der Billiton-Maatschappij. Den 12en heeft de Mijnb. Mij. Billiton onder groot langstelling haar 75-jarig bestaan in het hof van Scheveningen feestelijk herdacht. Verscheidene voordrachten zijn gehouden en werd ook een film van het bedrijf vertoond. (Voor bijzonderheden zij verwezen naar verslag in het Vaderland van 13 Mei, Ochtendbl. en naar de N. R. Ct. van den 13en datum, Avondbl. B., waarin een overzicht gegeven wordt van den inhoud van een door de Mij. uitgegeven Gedenkboek).

Burgerlijk luchtverkeer in Ned.-Indië. Een voordracht van het Haagsche Aneta-gebied heeft dezer dagen een gewichtig onderwerp behandeld met den commandant van de Indische Luchtvaartafdeeling, luit.-kol. P. F. Hoogstraaten de Groot over de toekomst van het burgerlijk luchtverkeer in Indië. (Zie o.a. het Vaderl. van 12 Mei, Avondbl. B.).

Met pensioen. Batavia, 16 Mei (Aneta). Het verzoek is met 30 Juni eervol ontslag van aan den resident van de Lampongsche afd. den heer L. Berkhout, en aan den hoogleeraar van Sumatra's Westkust, den heer C. Withlau, beiden onder dankbetuiging.

Een verzoek om gratie afgewezen. Batavia (Aneta). De Gouverneur-Generaal heeft een verzoek om gratie van den wegens moord veroordeelden Landraad te Fort-Van der Cappellen 10 November 1926 ter dood veroordeelden Dadjiabdoelman af.

Dr. J. B. Gorsira †. Bij het Departement van Justitie is bericht ontvangen dat de heer J. B. Gorsira, procureur-generaal van het Departement van Justitie op Curaçao, is overleden. (Zie het Vaderl. van 12 Mei, Ochtendbl.).

Resident van Kedoe. Aneta seinde dd. Batavia, 16 Mei, dat de heer J. D. de Vries, resident van West-Priangan, benoemd is tot resident van Kedoe.

Dr. Soetomo bedankt weer als lid van den Volksraad. Soerabaja, 14 Mei (Aneta). Dr. Soetomo, de voorzitter van de Soerabajasche studievereeniging, heeft toch bedankt voor zijn benoeming tot lid van den Volksraad.

J. VAN BUUREN

APOTHEKER

KANAALWEG 53 :: SCHEVENINGEN
TEL. 50105

5821

van den Volksraad in verband met de tegen-
strijdigheid tusschen zijn en de officieele lezing
van de inleiding tot zijn candidatuur.
Een nader Aneta-telegr. (van 16 Mei) meldt
dat in de plaats van Dr. Soetomo tot lid van
den Volksraad benoemd is de heer Thamrin,
wethouder van Batavia.
Tentoonstelling van Islamitische kunst. Den 14en
dezer is te 's-Gravenhage (in het Gemeente-
museum) een tentoonstelling geopend van
Islamitische Kunst. (Zie *Vaderl.* van Zo.
15 Mei).
Historisch moment. Den 14en dezer heeft de
minister van Koloniën, Dr. Koningsberger,
West- en West-Indië toegesproken door middel
van de radio. (Zie de rubriek Suriname in
dit Nr.).
Verhandeling van den Volksraad. Den 16en dezer (de
17de), waarop de „Indische staatsregeling” in
de werking trad) is de nieuwe Volksraad
rechtig geopend door den Gouverneur-Ge-
neraal.

Kunstnijverheid en Huisvlijt.

De Invloed van Rhythme.

Verband met hetgeen wij verleden week aan-
den van wat *Henri Borel* over gamelan en
musische dansen schreef in het Zondagblad van
„Vaderland” van 8 dezer, willen wij thans hier
even wat *Annie Salomons* onder hare „Bij-
gaheden” in „De Groene Amsterdamer” van
14en, op de haar eigene impressionistisch
vrijende wijze, schrijft:
„Eigenlijk had ik al een tijd lang onder het
schrijven een zekeren hinder gevoeld, zonder
dat nog tot mij was doorgedrongen, wat er aan
de hand was. Toen opeens onderscheidde ik het
verpende, kijfachtige zingen van een *rong-
gong* (dansmeisje) en snel mijn papieren ter-
schuivende, riep ik om een *pajong*
(schescher) en liep, op het geluid af, ons
achteraf op. En jawel, daar stonden ze rustig
gezellig samengegroept: Chinese *toe-
ngs* (werklieden) met hun bloote bovenlijven,
en paar paardeboeven (jongens, die de paar-
den verzorgen), leuke kindertjes met half ge-
sloren bolletjes en *sado-* (dos à dos) koet-
ers met wagentje en al. Een waardig oude
galees, met een oud-testamentischen kop,
dat mij met graciëlijk gebaar zijn plaats aan-
deed ik in de zon stond; een donkere slagers-
gen trok zijn fiets een eind voor mij opzij,
nu konden wij allemaal van de schaduw
den reusachtigen *ramboeng-* (ficus
stica) boom genieten en naar hartelust
de twee kleine, donkere wezens kijken,
die zich langzaam in den kring bewogen en
schierpe, doordringende stemmetjes almaar
zelfde domme deuntje zongen.
Dit was ongetwijfeld Inlandsch leven op
het slechtst: de magere meisjes, kinderen
enlijk nog in haar kleurige lappen, droegen
werk der verwording op hun zwaar ge-
erde gezichtjes. Hun dans bestond uit niet
meer dan een zwikken van de fijne
jes en hun krijschende zingen had iets zóó
rants, dat ik eigenlijk maar onmiddellijk
dubbeltje had willen offeren en weer weg-
an. Maar toen ik er een minuut had gestaan,
ik al in den toovercirkel gevangen; het
ntje, dat me eerst zoo onnoozel had toege-
ent, kreeg door de onophoudelijke herhaling
acht over me; als tegen mijn wil, bleef ik,
griezelde ik van den ouden kerel met één
gevallen oog, die op een instrument, dat
combinatie leek van een doedelzak en een
no (?!), den schellen zang begeleidde; al
zelde ik eigenlijk ook van de kleine *dégé-
ees*, zwaar met gouden sieraden behangen,
die donkere handjes geheven hielden en de
ze polsjes zwikten, alsof ze zóó zouden
ken....
toover der herhaling! Wie iets van Oos-
sch leven heeft gezien, weet, hoe het de
haling is, die de harten murw beukt, die de
men ontvlamt, en de geesten op één punt
nt. Zoals de Klingen zichzelf tot extase
pen door de eindeloze herhaling van
biëk tromgeroffel en handgeklap; zooals de
ammedanen met al maar wilder uitge-
en „amin, amin's” een sfeer van godsdien-

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en-
vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de
Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

stige verrukking over zich weten af te dwin-
gen — zoo stond ik daar, te midden van Chi-
nezen en Javanen, betooverd door een deuntje,
dat geen einde wou nemen en toen het don-
kere kind nogeens vol verwachting naar mij
keek, greep ik weer in mijn beurs en bood haar
nogeens mijn tribut; ze knielde, diep gebogen,
in het stof van den weg, om het van me aan te
nemen....”

Men ziet: op *Annie Salomons* maken Indische
muziek en dans een geheel anderen indruk dan op
Henri Borel, maar toch komt zij onwillekeurig on-
der de bekoring van het rythme, wat zij noemt „de
herhaling”.

Het gevoel voor rythme, zoowel wat 't gehoor,
als wat 't gezicht betreft, is een ieder ingeboren,
doch zooals met alle gaven het geval is: ze moeten
ontwikkeld worden, wil men er 't ware genot van
hebben. Daarom maakten wij de vorige week de op-
merking, dat juist het sterk rhythmische der Jazz-
muziek ons Westerlingen nader tot de gamelan en
den Javaanschen dans zal brengen. En dit is reeds
sterk merkbaar bij het opkomend geslacht, dat er
meer en meer voor gaat voelen. Om maar één
recent voorbeeld te noemen: Boetan's gamelan-
instrumenten zijn thans voor enkele weken ver-
huurd naar de aula van het Gymnasium in de Laan
v. Meerdervoort te 's-Gravenhage, waar er druk
mede gerepeteerd wordt voor een „Indischen
Avond” door de leerlingen der hoogste klassen ge-
geven, bij welke gelegenheid *R. M. Noto Soeroto*
en *Einar* (de bekende Neger uit Suriname) zullen
spreken en *R. M. Soebanio* een Javaanschen dans
zal uitvoeren onder gamelan-begeleiding.

Aanpassende Evolutie op Kunstnijverheidsgebied.

P. B., zijn reeks bijzonder belangwekkende „In-
dische Curiosa” in „De Indische Verlofganger”
vervolgend, wijdde onlangs een artikel aan de in
afgelegen deelen van den Archipel nog veel voor-
komende fakkellamp- en oliestandaards, dat in menig
opzicht te denken geeft.

Hij schrijft bij twee afbeeldingen van een fakkellamp-
standaard uit Borneo en een olielamp uit Cele-
bes, o.m.:

„Bij verscheidene volkeren en volksgroepen
is van ouds het gebruik bekend van flambou-
wen of toortskaarsen uit harsrijke hout- en
bladsoorten vervaardigd, geklemd aan houten
standaards, die aan den onderkant voorzien
zijn van een langwerpigen steun-tevens mors-
bak. Zoo maakt ook de heer *H. F. Tillema* in
zijn omvangrijk en bijzonder verdienstelijk
werk over het groote probleem der volksge-
zondheid, „*Kromo-blanda*”, melding van der-
gelijke fakkels van damarhars op Sumatra,
Borneo en Celebes, alsook op de Oostelijk ge-
legen eilanden.

„Klemstandaards voor harsfakkels zijn in
het binnenland nog in gebruik in Atjeh, de
Bataklanden, in Djambi, Borneo en op Nias.
Zij zijn vaak versierd en soms voorzien van een
Polynesisch waakbeeldje aan den top van den
standaard.

„Een aan *Tillema's* werk ontleende afbeel-
ding van een houten flambouwstandaard uit
Borneo wordt hierbij gevoegd; mede ter ver-
gelijking met een eveneens bijgevoegde foto
van een bronzen olielamphouder uit Celebes
(Boeton?), welke uit een verder gevorderde
samenleving afkomstig is. Men ziet groote
overeenkomst tusschen beide voorwerpen bij
zoo'n groot geografisch verschil in herkomst.
De bronzen olielampstandaard heeft blijkbaar
den houten fakkellamphouder als voorlooper gehad.
Behoud, zooveel mogelijk, van den traditio-
neelen vorm bij verandering van het materiaal
heeft ook hier als beginsel gegolden. De vorm
heeft zich eenigermate aangepast aan het
nieuwe grondmateriaal en ook aan de nieuwe
brandstof, die voortaan tot verlichting strekt.
Bij die evolutie was het de taak van den kunst-
nijvere om het apparaat allengs te verfraaien.
Getuigd kan worden, dat hij in de op zich ge-
nomen taak voortreffelijk is geslaagd. De
druipbak heeft meer geprononceerd den vorm
van een schuit gekregen. De standaard is, in
plaats van met klemmen, voorzien van oogen
ter ophanging van de bekende sierlijke bron-
zen oliekommen met lange tuit, die ook uit
Hindoe-Javaanschen tijd bekend zijn en op
Java, Sumatra en Celebes nog voorkomen. De
standaard zelf is Polynesisch van conceptie en
van stijl gebleven.”

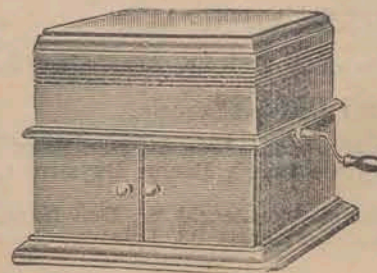
Muziekhandel DAJOS BELA

Badhuisstraat 61g - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190

SCHEVENINGEN, 's-Gravenhage.

GROOTE VOORRAAD RUIME KEUZE

Columbia-
Odeon,
Musica-
Linström,
Beka-
PLATEN en
MACHINES

Violen
Mandolin.
Banjo's,
Guitaars,
Snaren,
Onderdeel.
Piano Muz.

HUURKOOP SYSTEEM

Speciale machines en verzending voor INDIË.
EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
van Boetzelaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 50248

GEVESTIGD:

Dr. F. H. G. VAN LOON,

Zenuwarts

2e SWEELINCKSTR. 166

Den Haag

Telefoon 30993

Spreekuur 1-3.

5429

VERSCHEENEN:

NOTO SOEROTO

NIEUWE FLUISTERINGEN

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER

BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.

Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van
1-500.

Alleen gebonden verkrijgbaar.

Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef
Het Vaderland: — „die zich in vorm en wezen vol-
komen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto
Soeroto gepubliceerde *Fluisteringen* van den Avondwind,
en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon,
rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

DENKT

U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN

W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam.

APOTHEEK EN DROGIST

J. van Buuren, Kanaalweg 53, Den Haag.
Drogisterij „De Boer”, Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ARTSEN

Dr. F. H. G. van Loon, 2e Sweelinckstraat 166, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes”, Weimarstraat 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS

J. Krul, Noordeinde, Den Haag.
C. Sleyffers, Pr. Hendrikstraat 123, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

Alg. Haagsche Effectenhandel, Bezuidenhout, Den Haag.
De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Taams & Keyser, Bankstraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begravenisonderneming „Simplicitas”, Denneweg, Den Haag.

BEHANGERIJEN EN STOFFEERDERIJEN

J. Bosman, Heerenstraat 35, Rijswijk.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, v. Tuylstraat 3, Voorburg.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKBINDERIJEN

H. Molier, Houtmarkt 28, Den Haag.

BOEKDRUKKERIJEN

T. C. B. ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouwureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Bouwureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den Haag.
Woningbureau „Actief”, Archimedesstraat 41, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
Woningbureau „Meerdervoort”, Laan van Meerdervoort 296, Den Haag.
Woningbureau Wöhrmann, Nieuwstraat 14, Baarn.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

COMESTIBLES-DELICATESSEN

Joh. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Au Paradis, Toussaintkade 2, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag

DANSINSTITUTEN

Dansinstituut „Henri”, Archimedesstraat 64, Den Haag.

DIVERSEN

Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den Haag.
G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN

P. v. d. Berg, Bankstraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingstraat 24, Den Haag.
J. Zuiderweg, Nicolaistraat 37, Den Haag.

EMBALLAGE EN EXPEDITIE

A. Rietveld, v. Bijlandstraat 27, Den Haag.

AANLEGGEN VAN TUINEN

J. M. HERMANS

v. TUYLLSTRAAT 3 - VOORBURG

Is 't niet een betreurenswaardig verschijnsel, dat waar petroleum, gas en electriciteit er door ons toedoen hun intrede maakten, alle stijl- en kunstuiting op dit gebied verloren ging? Juist en vooral wat verlichtingstoestellen aangaat, heerscht in de streken, die met Westersche import-artikelen gezegend zijn, de grootste wansmaak tot zelfs in de vorstelijke verblijven!

En wat een goede smaak bederverij is er niet gepleegd met die afschuwelijke petroleum-blikken, welke tot allerlei huisraad werden ingericht!

Wordt 't niet hoog tijd, dat wij, Nederlanders, den inboorling ginds beter voorgaan?

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Chineesche Kwestie in Indië.

Op de Persconferentie van 6 April (*Java-Bode*, 7 Apr. 1ste en 4de bl.) werden weder vragen gesteld over onderwerpen, welke direct of voortdurend de algemeene belangstelling hebben: de kwestie van doodstraf en gratie, de Volksraadsbenoemingen, de samenstelling van den Volksraad en de *Kuo Min Tang-propaganda onder en door de Chineezzen*. Naar buiten bemerkt men van de K. M. T.-propaganda in Indië niet veel anders dan het vlagvertoon nu en dan aan de Chineesche woningen — met wel is waar de Hollandsche driekleur naast de Canton-vlag — en door de kleine vlaggetjes op auto's en fietsen; maar dit zijn dan toch aanwijzingen, dat de propaganda langs allerlei wegen, die niet zoo direct aan de oppervlakte liggen, voortgaat. En het moge zijn, dat voor vele Chineezzen niet anders dan nationalistische gevoelens de drijfveer zijn voor het volgen van de nieuwe Heeren in Canton, er is toch ook een bedenkelijke communistische ader in de propagandistische stroomingen. Zelfs is het zeer de vraag of extremisten en gematigde nationalistische elementen nog wel voldoende te onderscheiden zijn. De zaak heeft dan ook de aandacht der Regeering. Het welgezinde deel der Chineesche bevolking zal met belangstelling vernemen, dat i. z. de staatsrechtelijke positie der Chineezzen weldra een voorstel te verwachten is om alle beletselen, welke in staatsrechtelijk opzicht nog tegen een eventueele gelijkstelling van de bevolkingsgroepen bestaan, weg te nemen.

Het *Bat. Nwsbl.* (7 Apr.) deelt mede dat het ontwerp betreffende de voorbereiding van de wijziging van de staatsrechtelijke positie der Chineezzen, reeds gedrukt is en bij den directeur van Justitie berust om advies. Het *B. N.* vraagt of het niet wenschelijk zou zijn dat het bedoelde voorontwerp thans in hoofdzaak wordt gepubliceerd. Er kan weinig bezwaar tegen zijn, en het voordeel is evident.

De *Loc.* (31 Mrt. blz. 3) bevat een interview met den heer G. Otten, hoofdagent van de Java-China-Japan-Lijn over „Ned.-Indië en de toestand in China”. Het *Bat. Nwsbl.* (7 en 8 Apr.) schrijft over „Engeland en China”; het *Soer. Hbl.* van 5 Apr. 2de bl. over „Rusland en Europa”, van 6 Apr. 2de bl. over „Japan en Mantsjoerie”, 4de bl. „Van onze Buren”; De *Sum. Post* van 13 Apr. over „Hindoës en Mohamedanen” en „Het koninkrijk van Hidjaz”.

De Inlandsche bevolking in de stadsgemeenten.

Het is geen geheim — zegt Z(entgraaff) in het *Soer Hbl.* (7 Apr. 3de bl.) — dat tot de oorzaken der vrij algemeene ontevredenheid van de Inlandsche bevolking met ons bestuursbeleid, ook moet worden gerekend — althans voor zoover die bevolking in onze groote stadsgemeenten woont — de wrevel welke wordt gewekt door de wijze, waarop zij door tal van gemeentelijke voorschriften en bepalingen in haar bestaan wordt gehinderd. Ieder die wat meer weet van de werking der talrijke door de gemeente uitgevaardigde verordeningen, moet begrijpen dat de Inlander zich bij dat alles weinig op zijn gemak kan gevoelen. De moderne gemeente, geconstrueerd naar Westerschen trant, is geen goed dak voor een stukje Oostersche maatschappij. Opvattingen, idealen en belangen van beide bevolkingsgroepen, Westerslingen en Oosterslingen, en hunne geschiktheid voor de verwerking van allerlei nieuwigheden, welke tezamen de modernisering van het leven vormen, loopen zóo reusachtig uiteen, dat het welhaast onmogelijk is tusschen beide een compromis tot stand te brengen,

RASHOND.

Door omstandigheden voor den spotprijs van f 35.- te koop: een witte Pommerse Spits, reu, zeer waaksch en zonder gebreken. Te zien: Amalia van Solmsstraat 122, tusschen 10 en 3 uur.

gen, althans een compromis dat is te belichamen in eene gemeentelijke regeling, welke beide partijen voldoet. Z. wijst op de verordeningen, door de Inlandsche bevolking als hinderlijk gepland moeten worden gevoeld: op netheid, inrichting van wagenverhuurderijen, van erven van bouwen en sloopen; op de voorschriften, kortom trent bepaalde voertuigen; op beerputten; kortom op de immer nieuwe regelingen met haar eindigende wijzigingen. En die alle vorderen gemen jaagt er de bevolking mede op steeds hogere lasten. De Inlandsche maatschappij is in wezen democratisch; de rijke kan er wonen naast de arme; een krot kan staan naast een paleis. Men het de bevolking begrijpelijk maken. wagenverhuurderijen uit een bepaald stadsdeel moeten verdwijnen, dat de huizen in een zeer buurt onderling niet te veel mogen afwijken van vorm, materiaal enz.? De unificatie op een gebied is eene mislukking gebleken en men thans algemeen dat de eischen en behoeften van verschillende bevolkingsgroepen niet in een mule zijn vast te leggen, tenzij men een zeer algemeen gemiddelde zou willen geven. Bij de dracht der stadskampongs aan de gemeenten het Z. zeer wenschelijk dat tevoren ernstig overwogen: of de absorptie van twee zoo heterogene volksgroepen in innig gemeentelijk verband mogelijk is zonder Westersche opvattingen belang te beknotten, of zonder begrijpelijke aanleiding geven aan de Oostersche groep tot ernstige onvrede over tal van maatregelen welke haar ontgaat, doch welke onaangename haar prikkelt.

Op de persconferentie (*Bat. Nwsbl.* 8 Apr. „stuur en bevolking”) werd medegedeeld dat de commissie is benoemd onder prof. Logeman, de technische regeling van de overgave der stadskampongs aan de stadsgemeenten bestudeert. Gouv-Generaal zeide dat, ter voorkoming van wenschelijke gevolgen, er iets moet gebeuren, dat de gemeenten enigszins worden beperkt in hun vrijheid ten aanzien van maatregelen, die ingrijpen in het dagelijksche leven van de Inlandsche bevolking. In welken zin dat zal moeten geschieden, is niet zoo heel gemakkelijk aan te geven. Men zou kunnen overwegen de wenschelijkheid de gemeenten uit te noodigen een Inlandsche adviseur aan te stellen, of wel men zou de Indische fractie uit de gemeenteraden kunnen overnemen tot een adviescommissie. Daarom trent echter nog niets vast. Wel staat voor Z.Exc. dat er iets gebeuren moet.

Het Nederlandsche volk en Indië.

Het *Bat. Nwsbl.*, de *Java-Bode* en de *Deli* (12 Apr.) kunnen zich niet vereenigen met de voorstel van de socialisten en het Vakverbond Rotterdam, Den Haag en Amsterdam over de „lusten” in Indië gezegd werd.

De *Java-Bode* is van meening dat men verer rekening mede te houden, dat de Inlander geheel andere mentaliteit heeft dan de Westersche dat het maatschappelijk bestel in Indië heel anders is en dat zelfs klimaat en natuur oorzaak zijn van men hier de maatschappelijke verhoudingen en economische positie van den Inlander heel anders te beoordeelen heeft, dan die van de arbeidersklasse in Holland. Ook noemt de *J.-B.* een grootte fout deze, dat de sprekers vrijwel wijzigd al hetgeen zij tot heil van West-Europa van Nederland achten, zoo maar zonder meer Indië toegepast zouden willen zien. Deze uitkomst wordt te bedenkelijker in dezen tijd, omdat resultaat er van is gevaar voor nieuwe onrustgevolg van misverstand.

De *Deli Crt.* bestrijdt o.m. de leuze: Indië van Holland! en wijst er op dat dit land, zoo éénheid, onmiddellijk daarna in beslag zou worden genomen door andere mogendheden, die het onverdedigd voor anderen durven laten liggen. deelname van het groot-kapitaal heeft Ned.-Indië laatste 20 jaren met sprongen voorwaarts laten schrijven. Juist door de uitbreiding der ondernemingen werd voor honderdduizenden menschen nieuwe arbeidsgelegenheid geschapen, de gehele heidstoestand en de economische positie werd verbeterd. Dank zij de zware belasting der ondernemerswinsten in de laatste jaren, was de richting mogelijk van scholen, van desascholen, inrichtingen voor hooger onderwijs; wegen en spoorwegen konden worden aangelegd en andere economische factoren van dit land ontwikkeld worden. Hongersnooden van vroeger

ZIJKTEN DER URINEWEGEN
 en alle andere onderzoeken
LABORATORIUM „HYGIA”
 V. Swietenstraat 82 - Den Haag
 Spreekuren 12-1 en 6-8.
 (vroeger te WELTEVREDEN)

GARAGE JANSEN
 Rijksstraatweg nabij Viaduct
WASSENAAR
 TEL. KIEVIET 562 (Haag)
BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
 5003
MODERNE TAKELAUTO

HERMAN C. JEDELO
Juwelier
 Noordeinde 100 Tel. 10343
 's-GRAVENHAGE

ziekten, waardoor de bevolking gedecimeerd werd, door Nederlandsche leiding werden zij bevestigd. De groote steden groeiden uit tot plaatsen voor honderdduizenden brood te verdienen met goede kampeengs, met waterleiding enz. pokkeninenting, de bestrijding van framboesia, worm enz. deed de bevolking in een zeldzame van welvaart getuigende snelheid toenemen. D. C. constateert dat bij de koloniseerende gebieden Gr.-Britannië, België en Frankrijk dergelijke beweging niet zooveel aandacht trekt als aanhang vindt. Dit streven bestaat alleen in Nederland, het land dat op koloniaal gebied vóór staat in de wereld. Want daar zijn alle mannen op koloniaal gebied in de wereld wel over eens, dat hier in Ned.-Indië op maatschappelijk en geestelijk gebied voor de Inlandsche bevolking het meest geschied is, in vergelijking met de koloniale gebieden. De D. C. hoopt dat weer voor realiteit hervonden worde en de leuzen niet oog verloren worden.

groote nieuwe complexen met thee, oliepalmen en vezel in cultuur gebracht. De H. V. A. heeft hiervan de leiding in grooten stijl in handen. Het gevolg daarvan is een groote toename der arbeidersbevolking, een te verwachten sterke stijging der uitvoercijfers en daarmee gelijken tred houdend accrès van de landsinkomsten. In het Zuiden valt ook allerwege op meer of minder groote schaal uitbreiding van bestaande en opening van nieuwe ondernemingen te constateeren. De *Sennah-rubber*, de R. C. M. A., de H. A. P. M. pakken daar flink aan en de prachtig opgezette vezelonderneming *Soemoel der Kota Pinang Cultuur Mij.*, geeft een beeld van den durf, den ondernemingsgeest en de energie van het Nederlandsche Kapitaal. *De Deli Spoorweg Mij. is met kracht bezig haar spoorwegnet tot midden in Kwaloe uit te breiden.* Het werk aan de verlenging van den asweg dwars door het gewest, van af de grens van Atjeh (Tamiang) tot aan Kota-Pinang, ondervond vertraging. Er zal alles op gezet worden om zoo spoedig mogelijk Kota-Pinang ten allen tijde per auto te kunnen bereiken.

BRIEVENBUS -
PRULLEMAND
 Dit is vaak de weg, die uw reclamedrukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:
BRIEVENBUS-
HUISKAMER OF KANTOOR

Wij vestigen de aandacht op *De Loc.* van 1 Apr. blz. 19: „Verkeersdwang”, en de *Deli Crt.* van 14 Apr.: „De Oostkust van Sumatra en het tourisme”.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN CHINEESCHE PERS.

Indië en zelfbestuur.

In de *Tjaja Soematra* (liberaal, Padang) van 11 en 12 Maart wordt in een tweetal artikelen uitgelegd wat de beteekenis is van non-coöperatie in de tegenwoordige beweging voor vrijheid en zelfbestuur.

Deze beweging is tweërlei; de eene wil: los van Nederland en de andere: zelfbestuur zonder afscheiding van Nederland.

Schrijver verklaart, dat de P. E. B., een der grootste vereenigingen in Indië, zelfbestuur wenschend zonder den band met Nederland te verbreken, daar anders onderling strijd zou ontstaan, met als gevolg, dat een ander rijk Indië als kolonie zou overeren. Hij merkt op, dat het Volksraadslid Djidjosewojo en Dr. Kraemer op de noodzakelijkheid van samenwerking hebben gewezen.

Schrijver betreurt de non-coöperatiebeweging en de vijandigheid van de intellectueelen tegenover den welwillenden steun van Nederlanders en noemt deze beweging een ziekte der jongeren, die thans tot bewustzijn gekomen zijn, hetgeen echter veelal leidt tot zelfoverschatting, met als gevolg, dat men de aangeboden steun en hulp afwijst.

De Indonesische Vereeniging in Nederland beschouwde den heer Noto Soeroto als vijand, omdat hij voeling hield met de anderen, terwijl hij verdacht werd de gevoelens der Inlanders te openbaren. De heer Noto Soeroto echter behartigde de belangen van Indië met een scherpscherm en veruimden blik, waar hij aanbeval zich op allerlei gebied in te spannen om de zich opgelegde taak samen met de Nederlanders, die zich in Indië gevestigd hebben, tot stand te brengen en Indonesië vooruit te helpen.

Indonesië heeft thans door de vestiging van Europeanen, Chineezers en Arabieren meerdere belangen, die in elkaar grijpen en het dienen van het eigen belang zou beteekenen het dooden van de eigen ziel. Het volk van Europa en van Indië dient te worden opgevoed tot vredelievend samengaan. Zoolang de volksleiders de bevolking tot haat tegen de blanken opwekken, kan geen eenheid in Indonesië bestaan; slechts waardeering kan een band doen ontstaan.

Schrijver acht het beter, dat de leiders in de desa's rondgaan om het volk omtrent nuttige dingen in te lichten, zooals middelen tot versterking der economie, kennis omtrent hygiëne en de politieke verhoudingen. Ten slotte bepleit hij, met aanhaling der meening van den heer Noto Soeroto, het belang, zoowel voor Nederland als van Indonesië, van het eensgezind samengaan; de vrijheid en het zelfbestuur moeten verkregen worden langs den weg van evolutie en niet van revolutie.

De P. S. I. verguisd.

In de *Oetoesan Sumatra* (liberaal, Medan), komt van iemand die zich „Mr. Dr. Flit” noemt, een stekelig artikel voor, waarin de P. S. I. (de „Partij Splijtzwammerij Indonesia”, zooals het daarin heet) en haar voorzitter R. M. Tjokroaminoto worden gehekeld.

Spoor contra auto.

De heer Zentgraaff verkondigt in het *Soer Hbl.* (apr. 3de bl.) de stelling dat Sumatra, behouden op enkele trajecten, in aansluiting op de reeds exploitatie zijnde stamlijn, in onafzienbaren tijd behoefte aan spoorwegen zal hebben. De afweging van nieuwe gebieden kan met vol vertrouwen aan de auto worden overgelaten. Dit is op Sumatra reeds gebleken. Schr. vervolgt: De voor spooraanleg in de Buitengewesten schijnt hoopig voorbij te zijn, of nog niet aangebroken. Wanneer de heer *Loeh* aandringt op spoor- of spooraanleg in de Minahassa, dan zal men hem wijzen naar den auto, en opmerken dat de reizigers baan, welke in dat land nergens meer dan K.M. van de kust kan komen, onnoodig en onbetrouwbaar moet zijn. Men moet het autotransport op Sumatra zien om te constateeren, dat het zich, primitief van organisatie ook, zóó volmaakt heeft aangepast aan de behoeften van land en zee, dat de Staatsspoor dit zeker niet zou kunnen overtreffen. De trajecten van honderden kilometers uiterst zwaar bergterrein — neem bijv. den traject van Fort de Kock-Pematang Siantir — zijn reeds ingedeeld, terwijl onderweg bij alle plaatsen vele autobussen klaar staan voor de distributie van den menschenstroom op het, voor die omstandigheden, gunstigst moment. Op alle pleisteringen zijn warongs en Inlandsche hotelletjes geplaatst, en de auto's bivakkeeren als in een kamp, op onmiddellijke nabijheid. 's Middags hebben de reizigers vaste plekken, waar de reizigers kunnen slapen in streken als tusschen Sibolga en Taroetoeng, zoowel Mohammedanen als Christenen, heeft ieder dier gezindten haar eigen eetruimte en eethuizen, blijkens de opschriften: „Wakopi dan nasi Kristen”, of „Islam”, zoodat de reiziger, onoverhoeds in een lokkend, doch verboden verblijf hapt... om van hondenvleesch niet te spreken! Zoo is allerwegen het transport, met de auto's, juist wat het noodig heeft. Men houde er rekening mee, dat de Buitengewesten stevig in het oog, vóór de aanleg van spoorwegen, de *Deli Crt.* (13 Apr.) zit een grond van overtuiging in hetgeen de heer Zentgraaff zegt, mits de uitzonderingsgevallen in het oog houdt. Het is op hetzelfde moment, dat dit autoverkeer op Sumatra zoo'n geweldigen omvang neemt, dat de *Deli Spoor* zich door allerlei maatregelen tegen wapent, is diezelfde spoorwegmaatregelen, die op druk bezig haar lijn een 50-tal K.M. in de richting uit te breiden, waar het zwaar vervoer der ondernemingen in het nieuwe gebied straks te bedienen zal zijn, naast het vervoer der Inlandsche bevolking in die streken. D. C. is ervan overtuigd, dat deze verlenging van de spoorlijn haar rente zal opleveren. Ondanks de moeilijkheden in het verkeer.

„Een interview met gouverneur Van Kempen” in hetzelfde nr. der *Deli Crt.* blijkt o.m. de belangstelling van het Gewest Sumatra's Oostkust in de onderafdeeling der ass.-residentie van de Oostkust, te weten *Laboan Batoe*, en in de onderafdeeling *Simeloengoen*. In *Simeloengoen* worden

TE KOOP
VILLA'S GEBOUWD
 aan den Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. v. Welylaan.
VILLA'S IN AANBOUW
 aan den Waalsdorperweg, van Voorschotenlaan
VILLA'S NOG TE BOUWEN
 v. Bepwaerderweg, v. Maudricstraat, v. Ammerslaan
 Prijzen vanaf f 10.000 tot f 50.000. Bouw 1e klas
 Alle inlichtingen te bekomen:
 J. v. GEMERT & Zn. { Tel. 35350, Valkenboschk. 277
 { Tel. 35437, Herschelstraat 19

Fa. H. M. J. VAN DUIJNE
 HOFLEVERANCIER OPGERICHT Ao. 1875
 KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
 TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106
VLEESCHHOUWERIJ
 5394
 SPECIALITEIT IN
**RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
 VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN**

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKKELEN

Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.
C. J. L. Vermeulen, Toussaintkade 20, Den Haag.

GARAGES

Garage Havro, Kanonstraat, Den Haag.
Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Garage Kinsbergen, Nieuwstraat 59, Apeldoorn.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GRAMOPHONE-HANDELAREN

L. Zwaal, Regentesselaan 24, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HAARDEN

J. Snoeck, Zeestraat 51, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

J. Huizer, Thomsonplein, Den Haag.
Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS, PENSIONS ENZ.

American Hotel, Amsterdam.
Vacantiehuis „Den Lindenhof”, Vierhouten.
Hotel-Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rusthuis Eigen Sfeer, v. Boetzelaerlaan 205, Den Haag.
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Hotel des Indes, Weltevreden.
Hotel Pension Insulinde, Bankplein 2, Den Haag.
Rusthuis Zr. Kersloot, Esschenlaan 86, Rotterdam.
Hotel-Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Pension Petronella, G. Reynststraat 36, Den Haag.
Hotel Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

J. W. Fonderie, Achterom 17, Den Haag.
Frans van Wijk, Vlamingsstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

J. Audier, Achterom 68, Den Haag.
Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Haagsche Schoolvereniging, Nassaulaan 26, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KIPPENVOER

Verboog, Waalsdorperlaan, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kledingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

KLEERMAKERS

C. H. Ernens, Valeriusstraat, Den Haag.

MAKELAARS

W. Dop, Sweelinckstraat 72, Den Haag.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Het Smyrna Tapijtenhuis, Ampèrestraat 30, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
Gebr. Jungschläger, J. Hendrikstraat 19, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.

FIRMA H. MOLIER

BOEKBINDERIJ EN
LINIEERINRICHTING

HOUTMARKT 28-30

'S-GRAVENHAGE :: TELEF. 10704

Schrijver beweert, dat na de Afd. B-affaire en de preventieve hechtenis van genoemden voorzitter, de levensgeesten uit de Sarekat Islam verdwenen zijn, al wordt in de S. I.-organen gejubeld over de grootheid der vereeniging en al trachten de S. I.-leden zichzelf te suggereren dat er nog leven in zit. Verder o.m., dat in elke vereeniging waarmee die menschen zich bemoeien, scheuring komt: de P.E.B., de P.P.P.B., de C.S.I., Moehammadijah, de Indon. Studieclub, enz.

Volgens schrijver is het van algemeene bekendheid, dat de P.S.I.'ers niet het minste begrip hebben van een goede organisatie en haalt bewijzen daarvoor aan. Over de conflicten van de P.S.I. met de Indonesische Studieclubs, zoowel die van Soerabaja als van Bandoeng, zegt hij, dat de P.S.I. een groote vergissing beging door niets met die Studieclubs te maken te willen hebben, want deze clubs doen niets anders dan in het belang van het Indonesische volk de verschillende politieke partijen bijeen te brengen, opdat zij eensgezind zullen worden, zij bespreken met de vertegenwoordigers der partijen alle belangrijke vraagstukken en laten die partijen daarbij hun eigen standpunt behouden. Schrijver noemt het een moreele overwinning voor elke organisatie, die zich van den invloed van de S. I. heeft kunnen zuiveren.

Nadat schrijver vervolgens heeft verklaard, dat de P. S. I. een partij is, die in de tien jaar van haar bestaan minstens viermaal van richting is veranderd en er zich nog steeds op beroemt invloed te hebben op 80 pCt. der bevolking, terwijl de resultaten van haar werk op economisch en sociaal gebied nog steeds nihil zijn, een partij die, staande onder den invloed van Tjokro, van diegenen, die zich niet met haar inzichten kunnen vereenigen, zegt dat zij vijanden van den Islam zijn, terwijl toch Moehammadijah b.v. geen vijand van den Islam kan genoemd worden, constateert hij (schrijver) met blijdschap, dat nu de Inlandsche „intelligentia" blijkbaar gaat letten op de handelingen der Tjokroisten en dat er zelfs, zooals in de *Bandera Islam* werd vermeld, kort geleden een intellectueel, Dr. Soekiman, zich in de S.I.-beweging heeft geworpen, terwijl reeds in de P.S.I. zitten de intellectueelen Mr. Sartono en Ir. Soekarno, twee *pur sang* nationalistien.

De Sinar Indonesia.

Dit te Soerabaja opgerichte radicale nieuwe blad, met Marsoedi Jr. als verantwoordelijk redacteur, geeft in de eerste drie nummers een uiteenzetting van de redenen van zijn ontstaan en van het program van actie, al hetwelk in het kort neerkomt op het volgende:

De naam *Sinar* (lichtstraal) is gekozen, omdat het noodig is het in duisternis en armoede levende volk licht te geven, het volk dat in duisternis leeft door allerlei bezwarende regelingen, zoodat het niet behoorlijk over het eigen lot nadenken kan.

De *Sinar Indonesia*, dat als devies gekozen heeft de leus „Berani Karena benar" (moedig door de waarheid), is na de plaats gehad hebbende en onderdrukte opstanden geboren om licht te brengen en alle grieven en wenschen van het volk in dezen tijd te bespreken; in de eerste plaats die der arbeiders, die hun vereeniging verloren door de scherpste der belemmeringen, zoodat zij steeds de speelbal der werkgevers zullen zijn. De redactie verwijt den Indonesiërs, dat zij als arbeider er niet veel voor voelen om lid te worden van door menschen van hun eigen klasse opgerichte vereenigingen of vakbonden en liever in vereenigingen komen, bestuurd door personen uit de overheerschersklasse, meenende, dat hun lot daardoor beter zal worden. Thans zijn de Indonesische arbeiders georganiseerd in de „gele" vakbonden, zooals Postbond, Spoorbond, Suikerbond, enz., waarin de Europeesche werknemers het overwicht hebben, waardoor de belangen der Inlandsche arbeiders verwaarloosd worden.

Door het „Comité voor de uitgifte van *Sinar Indonesia*" wordt met nadruk gezegd, dat het blad tot geen enkele partij behoort of door communisten wordt uitgegeven, dat de richting zuiver nationalistisch is en in de eerste plaats zal streven naar rechtvaardigheid, waarheid en gelijkheid voor het Indonesische volk, zonder te letten op klasse-onderscheid.

Een medewerker voegt aan de redactioneele mededeelingen nog toe, dat het blad zal zijn een wapen voor de vernieling van alle handelingen, die oorzaak zijn van moeilijkheden en ellende voor het lagere volk, waarom een beroep wordt gedaan op

ALS DE RECLAME ONTBREEKT,
MIST DE ZAAK DE STUWENDE
KRACHT,
DIE HAAR HOOGER OPVOERT

de menschen van de lagere volksklasse, ongeacht ras en geloof en in het bijzonder op de arbeiders der industriestad Soerabaja, om dadelijk aan het blad mededeeling te doen van alle daden, die de grenzen te buiten gaan en niet billijk zijn, van wie zij ook mogen komen.

Dat het blad heftig nationalistisch is, blijkt wel uit de uitdrukking: „in slavendienst bij de vreemde delingen", gebezigd met betrekking tot een post-commies.

Opleiding van Bestuursambtenaren.

In de *Oetoesan Sumatra* (liberaal, Medan) van 28 Maart wordt, met aanhaling van hetgeen de *Deli Courant* hierover schreef, in twijfel getrokken of de tegenwoordige opleiding van Europeesche en Inlandsche bestuursambtenaren wel aan de verwachting zal voldoen, n.l. nauwer contact zal doen ontstaan tusschen regeering en geregeerden, als tegevoerdig gewenscht.

Volgens schrijver ligt de oplossing niet in het halen van den meesters- of dokterstitel of in de hooger gestelde eischen van opleiding aan de Osvia. Tegenwoordig is de regeering tot het besef gekomen dat contact en vertrouwen de eerste grondslagen zijn voor een rustig bestuur.

De opstanden in West-Java en West-Sumatra waren niet het gevolg daarvan dat de B.B.-meesters geen meesters- en dokterstitel bezaten.

Schrijver haalt een voorbeeld aan uit Tapanoele van 40 jaar geleden, tijdens resident Hoogkamer, die van zijne ondergeschikten allerlei rapporten eischte, waardoor zij als het ware aan den schrijftafel gebonden waren, en van controleur Helfrich die dien tijd, die zoo goed als steeds bij de hoofden der bevolking zat, hen bij naam kende en een streng bestuur voerde, doch door zijn meeleven met de bevolking als het ware op de handen werd gedragen.

Hiertegenover stelt schrijver de aan de Osvia geleerden, verweerd met lekker eten en met aangeleerde Europeesche manieren, die daardoor zelden van de bevolking vervreemd raken en als lederepen zijn te beschouwen.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzichten

De Indische Gids.

De Mei-afl. opent met een portret van Prinses Juliana, waarop een redactioneele bijdrage volgt over de kolonisatie-proefneming van het Indisch Europeesch Verbond in de Lampongsche districten (Zuid-Sumatra). — De hr. W. E. van Dam van Dam zelf vervolgt zijn beschouwingen over de opleiding van Indische officieren aan de Hoogere Krijgsschool te 's-Gravenhage. — Dr. H. G. Heyting schrijft, in aansluiting bij het artikel van zijn hand in de vorige afl., nogmaals over doodstraf en gratie schr. beroept zich thans o.m. op de verklaring van den bekenden Sarikat-Islam-leider R. M. Tjokro-minoto, dat zoowel het Javaansche rechtsbegrip als de Koran de wereldsche overheid het recht de gratie niet veroorloven toe te passen op hen die gemoord hebben. — Over den omvang, den aard en beteekenis der braakligging van de bouwgronden op Java in den inlandschen landbouw discussieeren het Hoofd van de Afdeeling Landbouwstatistiek van het Centrale Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden en de hr. E. L. K. Schmölling. — Meyer M. Nittel-de Wolff van Westerrode geeft weder een „Kijkje in het leven onzer Inlandsche bedienden" ditmaal geeft zij een aardige schets van den keizer (tuinman). — In zijn rubriek „Indië en de Nederl. Volksvertegenwoordiging" behandelt Mr. J. J. van Bolhuis de volgende onderwerpen: De Gecommitteerde voor Indische Zaken — Doodstraf, gratie en exorbitante rechten — Openbaar en bijzonder onderwijs — Van Chineezen en zeevliegtuigen.

Ten slotte de geregelde maandelijksche rubrieken: Revue van brochures, enz. (hierin van belang beschouwingen over de Inlandsche beweging en over het Amerik.-Nederl. geschil betreffende het bezitsrecht op het eilandje Miangas) — Koloniale literatuur — Wetenschap, kunst en industrie (Luchtverbinding Nederland—Indië).

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

In afl. 2 (van 27 April) vervolgt Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis zijn economische schetsen uit de Inlandsche samenlevingen in Oost-Indië; thans bespreekt schr. de toestanden bij de Dajaks van Midden-Borneo. — Dr. Z. Kamerling geeft onder het opschrift bekende en merkwaardige Indische plan-

VERKOOPHUIS
Groot Hertoginnelaan 101
 SPECIAAL VOOR INDISCHE FAMILIES
 INGERICHT
 Bestaat ruim 25 jaar 5047
 DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

Vraagt onze heerlijke Bessensap
 eigen fabrikaat 5111
 Bij levering buiten Den Haag, 24 flesschen franco huis.
Drogisterij Firma DE BOER
 G. KEHLENBRINK Gzn.
Paulus Buysstraat 9 Telef. 51893
SCHEVENINGEN

M. A. J. LINNEWEEVER
 LUXE EN ORTHOPAEDISCH MAATSCHOEISEL
 LEVERANCIER VAN H.M. DE KONINGIN
 EN Z.K.H. DEN PRINS DER NEDERLANDEN

in woord en beeld eene beschrijving van den kokospalm. — In een derde vervolgartikel: Schetsen en herinneringen van een oud-Indisch officier van gezondheid bijzonderheden over een reis van van Midden-Sumatra naar Oost-Java (in 1901).

landsche handel der Buitengewesten in 1925. — Notes about eastern medicine in Java, door Dr. W. G. Boorsma; besproken door P. van der Wielen. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financiële berichten en verslagen, zomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een opgave van literatuur over oliën, vetten en wassen.

WESTEINDE 32A :: DEN HAAG
 OPPERICHT 15 JAN. 1927 TELEFOON 15551

Een zaak met een 100-jarige reputatie.
 Een zaak, die met haar tijd meegaat.
 Een zaak, die beschikt over een uitgebreide collectie ledersoorten.
 Onze naam waarborgt U vakkundige en conlante bediening.

Jaaroverzicht in- en uitvoer 1925.
 Als publicatie Nr. 43, is bij het Centraal Kantoor voor de Statistiek verschenen deel I van het Jaaroverzicht van den in- en uitvoer van Ned.-Indië over het jaar 1925. In de eerste 3 tabellen worden de jaargave overzichten gegeven van den totalen in- en uitvoer naar de waarde, den in- en uitvoer, getalst naar de landen van herkomst en bestemming, en den particulieren in- en uitvoer. In een tabel, die het grootste gedeelte van het boek bevat, wordt de in- en uitvoer door particulieren naar waarde en hoeveelheid per land van herkomst bestemming gegeven, gedetailleerd naar de voornaamste artikelen. De 5e en laatste tabel bevat een jaargave overzicht van den uitvoer der belangrijkste artikelen (Gouvernements- en particulieren) naar hoeveelheid. Daarin ziet men een krachtige stijging sinds 1921; het sterkst spreekt dit bij de Ned.-Indische stapelproducten, zooals rubber, suiker, koffie, copra, peper, tapiocaproducten, tin en tinerts.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.
 Hoofdzakelijke inhoud van No. 39 (26 Maart). Mijn laatste wandeling door de theetuinen, door H. W. S. van Hooff (vervolg; zie ook No. 40). — Overzicht van de dierlijke vijanden van de kapokcultuur op Java, door J. C. van der Meer Mohr. — De 7e Internationale Rubbertentoonstelling te Parijs, 20 Jan.—6 Febr. 1927, door W. L. Utermark (ontleend aan de Ind. Merc.). — De toekomst van Zuid-Sumatra. Interview J. H. Marinus. — Nederlandsch-Indische thee te Parijs, door J. Thierry Kempf. (Ontleend aan het Kol. Weekbl.). Id. No. 40 (2 April). — W. F. M. de Buy Weniger 1902—1927 (met portret). — Een moderne theefabriek (Kemoening). Voordracht van Ir. A. C. Slotemaker. — De Gouv. rubberonderneming te Langsa. — Kleinlandbouw, door M. B. Smits.

ONROESTBAAR STAAL
 Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangetast door azijn, mosterd, fruit enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. **Voordeelrijke prijzen.**
 Het Ideaal voor de Tropen 5043
FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
 Gevest. Ao. 1839 - Achterom 17, Den Haag - Tel. 13602
 Alle Staatwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

De West-Indische Gids.
 Mr. B. de Gaay Fortman opent de Mei-afl. met de eerste gedeelte eener historische beschouwing over Curacao en onderhoorige eilanden gedurende jaren 1816—1828; ontegenzeggelijk een belangrijke periode in de geschiedenis onzer West-Indië. De schr. heeft in de eerste plaats gebruik gemaakt van gegevens uit het „oud-archief van Curacao en onderhoorige eilanden Bonaire en Aruaba, welke in het Alg. Rijksarchief te 's-Gravenhage rustende bronnen tot heden niet waren aangevonden. — De hr. T. May besluit zijn in de vorige aangevonden artikel over de lepra, haar voorkomen, verspreiding en bestrijding, in 't bijzonder Suriname. — Onder het opschrift „Java-methode voor Suriname”, waarschuwt de hr. L. de Waal op de door sommigen verkondigde meening dat op Java toegepaste werkwijzen op landbouwland ook voor Suriname dienstig zouden zijn. — In dit besluit eene bespreking door den hr. J. F. Heleman van het werk van C. Bonne en J. Bonnepister: Mosquitoes of Surinam.

Indisch Militair Tijdschrift.
 No. 4 van jaarg. 1927 bevat o.a. De organisatie van de mobiele Artillerie van het Indische leger, door C. K. — Enkele beschouwingen over het in 1927 te houden kampioenschap dienstriipaarden, door F. D. Fokkema. — Eenige algemeene beschouwingen over den gasoorlog, door Dr. H. J. van Giffen. — Critische beschouwingen op de „wenken voor patrouilles bij het optreden tegen een Inlandschen vijand, door R. M. van Mourik”, door L. A. Snell. — Over en uit den werkkring van den civiel en militair bestuurder, door P. W. F. Kaness (vervolg). — Politiek overzicht, China en de mogendheden, door Dr. Dr. F. d. B.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
 Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865
 Geopend van 9—12 v.m. en van 2—4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten
 Directeur **A. VAN BOXTEL**
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Missie- en Zendingsperiodieken.
 Onze Missiën in Oost- en West-Indië. April '27. Een verzoek aan de Katholieken in Nederland. (Een stem uit Ned.-Indië), door W. Strada-scholen te Weltevreden. Een mooi boekje van onzen modernen tijd op Java. — In Mevrouwe Pastoor C. Wenneker † en Pr. L. Jennissen. — Zending en Missie in Oost-Indië, door D. Hammelin. — De Zusters van den Goeden Herder in Indië. — Het Ursulinen-klooster te Buitenzorg 1902—1927. — Buitenzorg's Vincentius. — De Volksraad-benoemingen. — De Katholieke Missiën, Mei 1927. Heilzame rouw- en begrafenisgebruiken in Zuid-Timor. (Belangrijk uit ethnografisch oogpunt, met zeer fraaie afbeeldingen).

Orgaan van de Ned. Ind. Officiers-Vereeniging.
 Uit den inhoud van het Maart-Nr. Het Verre Oosten in 1926 (vervolg). — Onze maréchaussée-aanvulling op Java, door Sorjamen. — Mijne oorlogsindrukken, door Kolonel Lebaud (vervolg). — Vereenigingsnieuws. — Uit pers en periodiek.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
 Telefoon van 9—12 10733
 ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

Nederlandsch Zendingsblad, Mei '27.
 theologische school „Bale Wyata” te Malang (Ned.-Java). M. ill. — De Gouverneur-Generaal op de Molukken (melaatschen-asyl). Met ill. — De Banier. 31 Maart '27. Schetsen uit het leven van Ludwig Ingwer Nommensen, de Apostel der Molukken, door J. H. Hemmers (vervolg). — De Zendingstude. April '27. Mr. C. de Swaan (met portret). — De adat der Tanimbar, door A. Koning. — Op reis door Amantara en Anas, door E. Middelkoop (vervolg).

De Periskoop.
 Het aldus getitelde Surinaamsche weekblad bevat van tijd tot tijd bijdragen waarop in deze rubriek de aandacht dient gevestigd te worden; thans is dit het geval met de Nrs. 127—129 (van 2, 9 en 14 April). In deze Nrs. deelt o.a. de hr. A. P. Penard eenige Caraïbische legenden mede, getiteld: De wraak van een Marowijnschen Pujai meester. — De scalpering van het eerste individu, of het ontstaan der Werusi (pasduif) uit de hersenen van den tijdgeest. — Kulupi-Weju-makon (zonnekinderen) of het ontstaan der tweelingster.

H.H. Werkgevers!
 Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld: Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder geschoold Personeel.
 De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

De Mijn-ingenieur.
 Het April-Nr. bevat o.m. Enkele nieuwere gegevens over de ertsafzettingen van Salida, door Ir. A. J. Aernout. — Over het voorkomen van daken aan den noordvoet van den Tjerimai, door Ir. L. J. C. van Es. — Uit tijdschriften. — Personalialia.

De Aarde en haar Volken.
 De April-afl. brengt het vervolg der „Indrukken van een reis om de wereld”. De reizigers vertellen thans een en ander van Java's merkwaardigheden en steken vervolgens over naar Lombok en Bali.

Jaarverslag 1926 der Provincie West-Java.
 Onder dagteekening Batavia, 1 April 1927 is verschenen het eerste jaarverslag betreffende de eerste provincie in Nederlandsch-Indië. Een boekwerk van juist 250 blz., inhoudend „het uitgebreid verhaal van de lotgevallen der Provincie West-Java in het jaar 1926”; voorafgegaan door een korten terugblik van Gouverneur W. P. Hillen „over de diepte en de breedte van de staatkundige hervorming, waaraan die provincie haar geboorte dankt.”

P. DE KAT ANGELINO
MOEDRA'S OP BALI
 MET 60 TEEKENINGEN VAN TYRA DE KLEEN
 PRIJS gecart. 19.— geb. in geh. linnen 11.50
 „Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelve geteekend. Met goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha-priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.”
 S (N. Rott. Crt.)
 Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

De Indische Mercur.
 No. 19 (11 Mei). Nederlandsch-Indische productie op de Jaarbeurs te Milaan, door Ir. W. L. Utermark (met ill.). — De belangrijkste inlandsche veranderingen van Ned. Oost-Indië, door D. H. Arends; besproken door Dr. W. G. Boorsma. — De buiten-

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

MUZIEKHANDELAREN

Muziekhandel Dajos Bela, Fred. Hendriklaan 190, Den Haag.
Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PIANOHANDELAREN

L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

Focke en Meltzer, Hoogstraat 5, Den Haag.
C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDEL

Max Pool, Korte Poten 25, Den Haag.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX

v. d. Geer, W. de Withstraat 79, Den Haag.

REISBUREAUX

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
W. F. Klink, Wagenstraat 109a, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

RIJWIELHANDELAREN

P. Nassenstein, Bachmanstraat 42, Den Haag.
J. F. Vrolijk, W. de Withstraat 68, Den Haag.

SCHOENMAKERS

A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.

TANDARTSEN

Alg. Haagsch Inst. voor Tandheelkunde, Piet Heinstraat 2, Den Haag.
A. J. M. v. d. Sprong, Laan van Meerdervoort 426, Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
H. Lenstra, Hoofdweg 53, Amsterdam.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12-12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VERMAKELIJKHEDEN

Dierentuin, Benoordenhoutscheweg, Den Haag.
City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERZEKERINGEN

's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3, Den Haag.
Schenzer's Alg. Ass. Kantoor, Papaverhof 35, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyne, Keizerstraat 165, Scheveningen.
Verwoerd, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

P. de Haan, Looierslaan 2, Voorburg-Veur.

ZANG

Mevrouw Alma, 2e Sweelinckstr. 185, Den Haag.

ZORG DAT UW RECLAMES
OVERZICHTELIJK
ZIJN. OVERDAAD SCHAADT

Suriname.

Met zeker ongeduld hebben wij gewacht op hetgeen de „Haagsche Post” (in de rubriek „Van Westen en Zoeken”) zou te zeggen hebben over het „zeer interessante werk” aan de „New River”, gedaan door de expeditie-Stahel, waarvan de uitkomst gewichtig genoeg geacht werd „om er een afzonderlijk opstel aan te besteden”.

Welnu, het opstel was ons een ware teleurstelling. Wij hadden verwacht in den schrijver een medestrijder te zullen vinden, die er met kracht bij de Regeering op zou aandringen om onverwijld de regeling van Suriname's westelijke grens ter hand te nemen, nu de Expeditie-Stahel de ontdekking van Barrington Brown bevestigd heeft dat de New River en niet de Koeroeni-Koetari de voortzetting van de Corantijn is.

In plaats daarvan deelt de schrijver mede, dat men zich in Nederland over de Surinaamsche grenskwesties „het hoofd niet breekt — en eigenlijk terecht.”

Onder meer zou dat „niet zich het hoofd breken” zijn toe te schrijven aan de geringe waarde die men hecht aan een grensregeling „wegens het onbelangrijke van de in aanmerking komende gebieden”.

Nu is er, zoowel in als buiten de Staten-Generaal, op gewezen, dat het in de Corantijnkwestie niet gaat om de waarde van het gebied, maar dat het geldt een zaak van recht, waarvoor het toch wel de moeite waard is te strijden.

Men stelle zich de vraag hoe de Engelse Regeering zou hebben gehandeld wanneer de zaak juist andersom stond, n.l. dat een Nederlandsch reiziger een onjuiste opname van de rivier had gedaan, dat daarna gedurende vele jaren een verkeerde bronrivier voor de grens was gehouden, totdat een andere Nederlandsche opnemer de onjuistheid had aangetoond, dat ten slotte door een Engelse expeditie was bevestigd. Is er iemand die er aan twijfelt of de Britsche Regeering de zaak onmiddellijk zou ter hand nemen?

De schrijver deelt voorts mede dat er zijn, die meenen dat men deze zaak vooral niet te ernstig moet opvatten, er vooral geen kwestie van maken, want dat er voor Nederland met de twee groote mogendheden waarlijk belangrijker dingen te behandelen zijn, waarbij de atmosfeer niet mag worden vertroebeld door „het zoeken van spijkers op laag water.”

Aan deze kleinmoedigen moeten wij opmerken, dat de Britsche Regeering het, in het zoeven door ons onderstelde geval, volstrekt geen „spijkers op laag water zoeken” zou achten zoo zij trachtte een fout hersteld te krijgen, die door ons zou zijn gemaakt.

Of er met „de twee mogendheden” belangrijker dingen te behandelen zijn doet niets ter zake. Het Foreign Office beschikt over genoeg personeel om ook minder belangrijke zaken te behandelen, zelfs in deze zoo moeilijke tijden.

Frankrijk heeft zelfs midden in den wereldoorlog kans gezien een gedeeltelijke grensregeling in de Marowijne ter hand te nemen. Men zie daarover „De West-Indische Gids”, 2e jaargang, (1920), blz. 337.

Men doet de Britsche Regeering onrecht aan door te veronderstellen dat zij niet voor rede vatbaar zou zijn in een zoo eenvoudige aangelegenheid als juist deze grenskwestie, zoo eenvoudig, dat ze in een telefoongesprek tusschen het Foreign Office en ons Departement van Buitenlandsche Zaken zou kunnen opgelost worden..... mits dit laatste Departement zich eerst op de hoogte van het vraagstuk stelde.

„Zeker is het onjuist” — aldus de schrijver in de „Haagsche Post” — dat sommige atlanten tusschen de beide bronrivieren „betwist gebied” vermelden.

Hoe nu?

Na de arbitrale uitspraak in 1899 inzake de grensregeling tusschen Britsch Guiana en Venezuela gaf onze Regeering aan de Britsche te kennen, dat de uitspraak van 't scheidsrecht geenszins kon praejudicieren op onze rechten, om de New River als grens tusschen de beide Guyana's te beschouwen. De Britsche Regeering wenschte toen daarover niet in discussie te treden. Onze opvolgende Regeeringen zijn sindsdien niet op deze aangelegenheid teruggekomen. Of zij daar goed aan gedaan hebben, willen wij hier in het midden laten, maar uit het niet terugkomen op de aangelegenheid volgt

VOOR TAXATIE

van Meubifair, bijvoeging van Goederen, of
publieken verkoop van geheele Inboedels,

raadplege men den Auctionair:
W. DOP - Tel. 34957 - DEN HAAG

niet dat „onze rechten” niet meer bestaan.

De bedoelde atlanten vermelden dus zeer terecht tusschen de beide bronrivieren „betwist gebied”.

Wij hebben er niet tegen op gezien ons in een grenskwestie te begeven met de Vereenigde Staten inzake het bezit van het eilandje Miangas.

Beschouwen wij de Vereenigde Staten niet als groote mogendheid of zit het hem daarin, dat Miangas in de Oost ligt..... en de Corantijn maar in Suriname?

Wij zouden ons nog enkele opmerkingen over het artikel in de „Haagsche Post” willen veroorloven, maar moeten dit — gezien de ruimte, die ons de dienste staat — nalaten.

De Minister van Koloniën, Dr. Koningsberger heeft het aardige denkbeeld gehad, Zaterdag, Mei, uit het Fysisch Laboratorium van Philips Gloeilampenfabrieken de Oost en de West te spreken.

Volgens de N. R. Ct. van 15 Mei zeide de Minister o.m.:

„Met en tot elkander te kunnen spreken is het geheel anders, is oneindig veel meer dan het was selen van brieven of telegrammen. De beide landen gaan via het levenloze papier, maar de levensstem is bij uitnemendheid het orgaan der gedachtenwisseling en wanneer erlang het in Holland gesproken woord dadelijk in Oost of West op gelijke wijze zal kunnen worden beantwoord, dan zal de saamhorigheid dezer drie gebieden in krachtige mate dan te voren aan den dag komen.”.....

„De nieuwe Volksraad, enz.....

„Wat ik tot dusver heb gezegd, geldt slechts een deel van West-Indië, voor Suriname en Curaçao. Ook aan die gebieden en hun bestuurders hartelijken groet. Met den gouverneur van Suriname bouw ik samen voort op de grondslagen, die wij den vorigen zomer bij onze besprekingen hebben gelegd. Den gouverneur van Suriname een moeilijk werk opgelegd, dat tal van teleurstellingen beidt, maar houdt moed”.....

Ten slotte zeide de Minister: „aan West-Indië wensch ik een genoeglijk theeuur op dezen namiddag. Tot een volgende maal!”

Wanneer zullen de Koloniën de eer hebben stem van Hare Majesteit onze Koningin te hooren

Curaçao.

De begrooting voor 1927.

Den ingewijden was het bekend, dat dit jaar de behandeling der begrooting in openbare zitting ernstige critiek zou worden uitgeoefend. Dat is gebeurd. Alle partijen hebben aan de beraadslaging deelgenomen en alle woordvoerders waren bij ontvreden. Zelfs de Minister heeft niet ontkennd dat fouten gemaakt zijn en gemaakt worden. Hij zegt heel wat en voor de toekomst belooft het iets. Natuurlijk is de begrooting ongewijzigd genomen. Ondanks de bezwaren tegen het negatieve van den Kolonialen Raad in het politievraagstuk. Een amendement ten gunste van den K. R. haalt niet meer dan 19 van de 57 stemmen. Het droevig is, dat het niet minder urgente salarisvraagstuk nagenoeg niet aangeeroerd werd. De minister heeft bespreken met den gouverneur, en..... „zoo de mogelijkheid zich voordoet, zal een nieuw wettelijk larisregeling worden ingevoerd, die, zoo ver mogelijk is, aan het verlangen van alle ambtenaren voldoet.” Aldus het verslag in de N. R. Ct.

Overigens werden er weer aan beide zijden de ministerstafel heel wat bliken van niet-ophoogte-zijn van het onderwerp gegeven. Mag het de kranten gelooven dan sprak de minister van den „hoogbejaarden” 62-jarigen, Mr. Gorsius die overleden is.

Koloniale historische studiën.

Eenige jaren geleden is door de Koninklijke eeniging „Koloniaal instituut” opgericht een commissie voor Koloniale historische studiën. Sedert werd er weinig of niets van dit comité vernomen. Wij herinneren ons nog eens gehoord of gelezen te hebben, dat de oud gezaghebber Van Grol, van Eustatius iets onderhanden had, maar eenig resultaat van de werkzaamheid dezer commissie hebben wij tot heden niet. Ook het eenige weken geleden jaarverslag over 1926 van het Koloniaal instituut bevat hierover niets, voor zoover wij hebben kunnen zien.

ONDERLINGE LEVENSVZERKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3.

Bijkantoor: BATAVIA, Voorrij Zuid.

Gunstige tarieven en Verzekeringsvoorwaarden.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe Levensverzekering sluiten bij de O. L. V. E. H.

Nederlandsch onderdaanschap.

Het wetsontwerp tot uitbreiding van het Nederlandsch onderdaanschap tot de bevolking van Curaçao en Suriname is in de Tweede Kamer zonder medelinge gedachtenwisseling aangenomen.

Mr. J. B. Gorsira †.

Menigeen zal het overlijdensbericht van den heer Gorsira aangrijpen. Van den tijd vóór 1901 af, toen de procureur-generaal bij het hof van justitie rechtens onderzetter van den Raad van bestuur was, is eerstgenoemd ambt in bijzonder aanzien geweest. Als lid van den Raad van bestuur naast afdeelingsschouder als de gouvernementssecretaris, de administrateur van financiën, de directeur van openbare werken, moest in den loop der jaren het recht op den achtergrond komen, wat te meer zonder bezwaar kon geschieden naarmate het hof van justitie in de rechtsbedeeling naar voren geschoven werd.

Na het optreden van Mr. Nuyens als gouverneur in 1909 bekleedde Mr. Gorsira het ambt van procureur-generaal. Hij was destijds lid van het hof van justitie, en het was bekend, dat de voorzitter van het hof, Mr. De Haseth Evertsz, niet bevestigd bij de staande magistratuur over te gaan. Na 18 jaar heeft Mr. Gorsira op deze plaats gewerkt. Veel heeft hij, tevens ondervoorzitter van den Raad van bestuur, meegemaakt. De groote wereldoorlog van 1914—1918, die Curaçao meermalen in moeilijke volkenrechtelijke vraagstukken heeft geplaatst, en het politievraagstuk, dat hem een voortdurende zorg en ergernis moet geweest zijn, terwijl hij tweemaal een langdurig interimaat als gouverneur heeft waargenomen. Waar de buitenwereld weinig persoonlijks merkt van het optreden van de raadsleden van den gouverneur, zullen de gouverneurs Helfrich en Brantjes den verdienste naar waarde kunnen schatten. Toch zegt men, dat, voor zoover wij ons herinneren, bevestigd bij de gebeurtenissen van Juli 1922, zijn benoeming aan ernstige openbare critiek bloot stond. Men zegt men dat er een strooming was, die hem niet ongaarne als Curaçaoënaar op den gouverneursetel had zien plaats nemen.

Den omgang van Mr. Gorsira een beminnelijk algemeen gezien en geacht. In de Tweede Kamer heeft de Minister van Koloniën hulde aan zijn verdiensten gebracht.

De hertog en de hertogin van York zijn op de reis, na Canberra, de nieuwe hoofdstad van de Australischen Statenbond ingewijd te hebben. Zullen er niet spijtig om zijn. Zoo ooit iemand, die te veel kan krijgen. De hertog heeft 't glansrijk gehouden, al heeft men een paar keeren gezegd dat 't ook hem te zwaar zou worden. De hertogin heeft enkele malen een rustkuur moeten nemen om niet onder de overstelpende eerbewijzen te bezwijken.

Den 9en Januari per, voor hun ingericht, slaggelezen op Renown uit Portsmouth vertrokken, deden de verschillende hoofdplaatsen van Nieuw-Zeeland van de staten van het Australische gemeenebest, die wedijverden in het elkander overtreffen door feestelijkheden, originele eerbetuigingen en feestdriftuigen, die soms in een paniekstemming overgingen. Den 9en Mei werd het voltooide

regeringspaleis te Canberra met groote plechtigheid geopend. Maar ook daarmee was de opdracht nog niet volbracht, Perth moest nog een heurt krijgen, de laatste.

Volgens de oude opvatting, die nog niet geheel los gelaten is, kon de ontdekker, die ergens voor 't eerst een blanken voet zette, het land in bezit nemen voor zijn vorst of volk. Dit indachtig kan die Nederlander, welke nog altijd van oordeel is dat volstrekt niet te veel gebied aan onze zorg en voogdij toevertrouwd is, en dat wij best en gaarne elk land, waar ook en hoe uitgestrekt ook, er nog bij konden hebben waar ooit de Nederlandsche vlag als eerste gewapperd heeft of zich sterker toonde dan die van een vijand, kan die Nederlander met eenige spijt terugdenken aan de in bezit neming van geheel Australië door Engeland een eeuw geleden, nadat Nederlanders de ontdekkers waren geweest van verschillende deelen van het vijfde werelddeel.

In 1606 kwam W. Jansz. bij de Australische noordkust, zonder te bevroeden, dat hij hiermede een vastland ontdekte. Kaap Keerweer wijst nog aan, waar hij 't roer omlegde, afgeschrokken door de onvriendelijke houding der inboorlingen. Tien jaren later gaf D. Hertog aan een land ter W.-kust den naam van zijn schip, de Eendracht. De Hollanders hadden 't niet getroffen, zij waren toch in die gedeelten gekomen, die en voor kolonisatie ongeschikt zijn gebleven, en waar met de bevolking geen zaken te doen zijn. In 1624 ontdekte Tasman Tasmanië en Nieuw-Zeeland. In 1644 bereikte hij de golf van Carpentaria. De Britten waren gelukkiger, zij zetten juist voet aan wal in gedeelten van de Z. helft van het vastland. Toen Frankrijk voor den nieuwen archipel klimmende belangstelling aan den dag legde, besloot de Engelsche regering, die intusschen al gouverneurs in Nieuw-Zuid-Wales aangesteld had, de Britsche heerschappij over het Australische gebied af te kondigen. Eerst later bleek, dat verschillende der bezette punten tot eenzelfde groot land behoorden, maar bij de in-bezit-neming op 21 Januari 1827 was de soevereiniteit zoo omschreven, dat ales er toch inbegrepen was.

Sedert is Australië tot een gemeenschap van staten gegroeid, die, met uitzondering van 't echte binnenland en het noordelijke gedeelte welke nog op ontginning wachten, zich ontwikkeld heeft tot een hecht dominion, dat zich in menig opzicht niet alleen zelfstandig, maar zelfs onafhankelijk voelt van het moederland. Sedert de beslissingen van de laatste Rijksconferentie beschouwt het zich, evenals de andere dominions, als een zuster-staat naast Engeland in het groote Britsche Rijksverband.

Met dezen groei in broederschap der staten, die samen den Australischen bond vormen, ontstond ook een zekere naijver over den voorrang toe te kennen aan den staat wiens hoofdstad zetel zou zijn van de bondsregering. De oplossing is gezocht in de stichting, de schepping van een nieuwe hoofdstad. Hiertoe werd in 1901 besloten en Canberra hiervoor uitverkoren. In 1920 telde de toekomstige hoofdstad nog slechts een 5000-tal inwoners. Daarna is de bouw krachtig doorgezet en hij is nog in vollen gang. De aanleg wil haar maken tot een model van schoonheid, hygiëne en comfort. De tuinstad, met vele parken, breede lanen, lagen villa-bouw, ligt aan den voet der Blauwe bergen, de uitgestrekte vruchtbare vlakten van de Murray en de Darling beheerschend.

Wel eigenaardig, dat zoo pas in Britsch-Indië, onder omstandigheden, die in menig opzicht overkomst hebben met die, welke aan Canberra 't aanzijn hebben gegeven, eveneens een nieuwe hoofdstad in het hoge binnenland is ingewijd, waar naast Delhi, nieuw-Delhi is gebouwd.

Den 9en Mei begaven de hertog, vertegenwoordiger van Koning George V, en de hertogin zich met groot ceremonieel naar het parlamentsgebouw, waar zij werden opgewacht door den gouverneur-generaal en den Australischen minister-president. 21 kanonschoten kondigden de komst van Z. K. H. aan. Op het bordes staande hield de Prins een redevoering en zong de beroemde Australische zangeres Nellie Melba het eerste couplet van het volkslied, de menigte zong dan de volgende coupletten mee. Daarna opende 's Konings zoon plechtig de deur van het parlamentsgebouw.

Wij zullen geen uittreksel geven van de redevoeringen van den Prins en den minister-president Bruce, noch een beschrijving van de feesten en verdere plechtigheden, w.o. de onthulling van een

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80,000,000.—
Statutaire Reserve - 21,117,340.—
Buitengewone Reserve - 22,660,000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiseredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Verkoop van Effecten. — Administratie van Vermogens. — Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen voor groote administraties.

TAAMS & KEYSER

BANKASTRAAT 10, Den Haag - Tel. 17164, 10387

KEYSER & Co.

P. C. HOOFSTRAAT 24
Amsterdam - Tel. 21729

Behandelen alle Effectenzaken, geven inlichtingen over Courante en Incourante Fondsen

REKENING-COURANT COUPONS

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

R. SCHENZER'S

ALGEMEEN ASSURANTIE-KANTOOR

PAPAVERHOF No. 35
DEN HAAG TEL. 30070

Belast zich met de vakkundige behandeling van Assurantie aangelegenheden v. elken aard

OUD INDISCH GAST
LID DER VEREENIGING OOST & WEST

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW

Reclamecampagne.

Uit den Verren Vreemde.

Canberra.

De hertog en de hertogin van York zijn op de reis, na Canberra, de nieuwe hoofdstad van de Australischen Statenbond ingewijd te hebben. Zullen er niet spijtig om zijn. Zoo ooit iemand, die te veel kan krijgen. De hertog heeft 't glansrijk gehouden, al heeft men een paar keeren gezegd dat 't ook hem te zwaar zou worden. De hertogin heeft enkele malen een rustkuur moeten nemen om niet onder de overstelpende eerbewijzen te bezwijken.

Brandstoffenhandel
W. DIJK — 's-GRAVENHAGE
 NIEUWE HAVEN TELEPHOON
 No. 366 No. 15940*

Bestelkantoor: Thomsonlaan 9 - Teleph. 35234

Prima Eng.-, Belg.- en Holl. Anthraciet
 Giet- en Brechcokes voor centr. verwarming
VRAAGT PRIJSOPGAVE

WARMWATER
 Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:
M. A. VROLIJK
 Thomsonlaan 41 Telef. 35618
 'S-GRAVENHAGE
 Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen. 5169

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunst-drukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, hetz. g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

FOCKE & MEITZER
 5 Hoogstraat
 DEN HAAG

PORSELEIN, KRISTAL, AARDEWERK, HUISHOUD EN KUNST

Verzending naar Indië, onder garantie van gave overkomst - Verpakking gratis

Volharding voert tot doel
Adverteer voordurend

standbeeld van koning George V. Het aantal toeschouwers is op 150.000 geschat. Het is ons alleen te doen om op de beteekenis van de gebeurtenis te wijzen.

Ook in Londen heeft men deze natuurlijk niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Zoo verscheen de *Times* met een speciaal Australië-nummer, waaraan grooten uit Australië en uit Engeland hebben meegewerkt.

Immigratie in Zuid-Amerika.

Onder de immigratielanden komen, nu de Vereenigde Staten hun beperkende maatregelen handhaven, de Zuid-Amerikaansche staten vooral in aanmerking. Verschillende Argentijnsche spoorwegaansche maatschappijen zullen zich niet tot het verschaffen van te ontginnen land bepalen, maar zullen ook in elke nederzetting de oprichting van coöperaties bevorderen, welke de kolonisten van kleeding, levensmiddelen, gereedschappen enz. tot zoo laag mogelijken prijs zullen voorzien. Ook zullen er centrale verkooporganisaties worden opgericht, teneinde de landbouwproducten voor gezamenlijke rekening te verkoopen. Men hoopt dat hierdoor het aantal immigranten, vooral uit Italië, zal toenemen.

Intusschen dient te worden afgewacht of deze maatregelen tot 't gewenschte gevolg zullen leiden. Zooals bekend, is er in Italië een beweging gaande ten gunste van de „binnenlandsche immigratie” tot dichtere bevolking van het platteland. Bovendien trekt Brazilië een groot aantal Italiaansche emigranten. Daar is de immigratie uit Portugal, Roemenië en Japan de laatste jaren in beteekenis toegenomen tegenover die uit andere landen. Uit Portugal kwamen er in 1926 35.000, uit Roemenië 17.700 en uit Japan 15.000 emigranten. De Japanners vestigen zich ten deele in de rubberdistricten van de Amazone en de noordelijke staten, vooral Para en Rio Grande del Norte. In het algemeen neemt men in geheel Brazilië — in tegenstelling met de Vereenigde Staten van Amerika — een welwillende houding aan tegenover de Japansche immigratie, ook in de zuidelijke staten, waar men overigens nogal bevreemd is dat in sommige belangrijke staten het vreemde ras de overhand zal krijgen. De *N. R. Ct.* van 11 Mei bevatte t.z. nog eenige nadere gegevens.

Ingezonden.

STOOMVAART-MIJ. NEDERLAND.

Toelating van vreemdelingen in Ned.-Indië.

Wij deelen U hierdoor mede, dat alle vreemdelingen, die in Ned.-Indië aankomen, een Hollandsch visum op hun paspoort moeten hebben, hetwelk vóór inschepping aangevraagd moet worden bij den Hollandschen Consul of diplomatieken verwoordiger in de plaats, waar de passagier woont. Vreemdelingen, die in Holland woonachtig zijn, moeten hun visum aanvragen bij het Departement van Koloniën in Den Haag, doch dit moet eenigen tijd van tevoren geschieden, daar het Departement eerst inlichtingen in moet winnen.

Hoewel een Hollandsch visum absoluut vereischt is, houdt het geen garantie van toelating in Ned.-Indië in, daar de beslissing blijft bij den autoriteit in de haven, waar volgens het toelatingsbesluit passagiers ontscheept mogen worden.

Hoogachtend,
CRANS & Co.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Amersfoort.

KARTINI EN DE KARTINISCHOLEN.

Op Woensdag 4 Mei j.l. hadden de Leden onze Afdeeling het genoegen een voordracht over „Kartini en de Kartini-scholen” te kunnen bijwonen, gehouden door het Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal Mr. A. M. Joekes, tevens Secretaris van het „Kartini-fonds”.

Nadat de wd. Voorzitter Prof. Mr. G. J. Nolst Trenité den spreker en den aanwezigen een kort woord van welkom had toegesproken, kreeg Mr. Joekes het woord, die ons de idealen en het leven schetste van Raden Adjeng Kartini, de regentsdochter, die in bezielende taal zich opgeworpen heeft als strijdster voor de ontwikkeling van het Javaansche meisje van goeuden stand.

Spreker vertelde ons veel wetenswaardigs omtrent den toestand van het Javaansche meisje vóór het optreden van Kartini en van den grooten invloed, welke van deze hoogstaande vrouw is uitgegaan, waardoor de gelegenheid is geopend om de Javaansche vrouwelijke jeugd uit eene verhouding van onderworpenheid aan

Rusthuis „EIGEN SFEER”
V. BOETZELAERLAAN 205 DEN HAAG

Opname van rustbehoevenae en en herstellende patiënten 5352

Mevr. COELÉ-BOOGAERDT, Gedipl. Verpleegster

adats- en gezinsopvattingen op te heffen tot zelfstandigheid, zelfbewustheid en ontwikkeling.

Uit de brieven van Kartini, gericht aan Mevrouw M. Ovinck-Soer, de familie van Mr. J. H. Abendonon en anderen, waarmede zij in geregelde correspondentie stond, welke door de goede zorgen van wijlen Abendonon zijn uitgegeven onder den titel: „Van Dags ternis tot Licht”, en sedert in verschillende talen is vertaald, las spreker ons eenige markante passages voor.

Ten slotte deelde de Heer Joekes der vergadering eenige bijzonderheden mede over de in verschillende plaatsen in Ned.-Indië opgerichte Kartini-Scholen over de „Van Deventer-School” te Semarang, eene stichting van wijlen Mr. C. Th. van Deventer, waaruit bleek hoe het zaad, uitgestrooid door Kartini, in vruchtbaarheid is gevallen en bezig is op te groeien tot een schaterend oogst, immers hoe het Javaansche meisje, dat zij onderwijs en leiding, ontwaakt tot een voller en rijker leven, tot heil van de Inlandsche Maatschappij, het algemeen en van hare lotgenootjes in het bijzonder.

Met een woord vol waardeering voor het ons mededeelende sloot de voorzitter de vergadering, waaraan aanwezigen nog eenigen tijd gezellig bij elkaar bleef, waarbij de aandacht werd gevestigd op de Vereeniging „Het Kartinifonds”, in Amersfoort vertegenwoordigd door den Heer J. C. E. van Deventer, welke vereeniging door al het goede wat zij weet te bereiken, alle belangden geldelijken steun verdient van hen, die belangstellen in de ontwikkeling van onze zusters in Ned.-Indië.

E. H. BERGSMA, Secretaris.

BIBLIOTHEEKNIUWS.

Onze bibliotheek werd verrijkt met de navolgende werken:

Ir. H. de Groot, Directeur M. T. S. te Dordrecht, Rapport over een Reis door Ned.-Indië;

Het Nederlandsch-Indisch Leger en het Instituut van aanbevolen militairen bij de Koloniale Reserve te Nijmegen;

Jaarverslag der Vereeniging „Kartinifonds” over jaren 1921—1925.

De Secretaris.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op Zaterdag 11 Juni e.k. in de kleine Aula van het gebouw der Vereeniging „Koloniaal Instituut” te Amsterdam, voorm. ten half elf ure.

Punten van behandeling:

1. Notulen (zie K.W. 21 April '27, No. 16).
2. Besprekingen in verband met de Agenda der Vergadering.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING dienselfden dag en terzelfder plaats om 11 uur.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen (zie K. W. 17 Juni 1926, no. 24).
3. Jaarverslag, Rek. en Verantw. 1926 met rapport Verificatie-Commissie en Begroeting 1927 (zie K. W. 3 Maart 1927, No. 9).
4. Benoeming Verificatie-Commissie der Jaarrekening 1927.
5. Voorziening vacatures Hoofdbestuur. (Aan de hand van aftreden zijn de H.H. Baars, Apeldoorn; Ruyzen, Amersfoort; Somermeijer, Utrecht; Willems, naar Reisiger, Haarlem en Dr. Zeijlstra, Deventer.)
6. Voorstel verlengingstermijn duur Vereeniging.
7. Mededeelingen van het Dagelijksch Bestuur.
8. Bepalen plaats en tijdstip volgende Algemeene Vergadering.
9. Rondvraag en Sluiting.

De Secretaris,
 VAN DER BRUG.

N.B. Na afloop der Algemeene Vergadering, omstreefs half een, wordt door het Bestuur der Afdeeling Amersfoort aan het Hoofdbestuur een luncheon aangeboden in het Restaurant van het Koloniaal Instituut, waarna om 2 uur de Raad van Beheer dier instelling de Besturen zal verwelkomen. Daarna bestaat gelegenheid het gebouw te bezichtigen.

Ten besluite zal, ongeveer 4 uur, de heer Tassilo Adriaans een demonstratie met lichtbeelden houden: „Indische kleuren”.

INDISCHE TENTOONSTELLING TE ARNHEM.

In aansluiting met de mededeelingen van het Bestuur van Oost en West betreffende de Indische Tentoonstelling te Arnhem in 1928, wordt nog bericht, dat de Firma Bodegom en Van Dijk, betonfabrikanten van Elst, welwillend toezegde, belangeloos zorg te dragen voor het materiaal en het bouwen van de kas op het Tentoonstellingsterrein, benodigd voor het opvoeren der tropische gewassen.

Vleeschhouwerij - Spekslagerij

Oude gerenommeerde Zaak. Daar benevens zeer concurrerend adres

VERWOERDT :: VOORBURG

HEERENSTRAAT 11 TELEFOON V. 106

BELT
ONS OP!

Verwoerdt-Voorburg, Tel. V. 106

Leverancier van de voornaamste families uit Den Haag en Voorburg

VRAAGT BIJ ONS PRIJSOPGAAF

HEERENSTRAAT 11 TELEFOON V. 106

Keurige Bediening

Van het Informatie-Bureau:

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

J. P. Zuur, Leeraar b. d. H.B.S. te Semarang, van Ga-
lenstraat 8, 's-Gravenhage.

F. van Loon, Hoofdcommies o. h. residentiekantoor
te Menado, Laan van N.O. Indië 14, 's-Gravenhage.

J. W. Schäffer, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O.,
Oudekerkstraat 503, 's-Gravenhage.

van der Molen, Onderwijzer bij de Opleidingschool
voor Inlandsche ambtenaren te Probolinggo, Wagen-
straat 12, Lisse.

T. J. J. Diederiksz, Opzichter 1e kl. b. d. S.S. en
Tramwegen, de Ruyterstraat 77, 's-Gravenhage.

F. Kneffel, Stationscommies 2e kl. b. d. S.S. en Tr., de
Kwintstraat 52, 's-Gravenhage.

Kwint, Techn. ambtenaar 2e kl. b. d. P.T.T.-dienst,
Gaslaan 41, Baarn.

E. Kwint, geb. Muts, Hoofdtelefoniste 1e kl. b. h.
Telefoonkantoor te Bandoeng, Gaslaan 41, Baarn.

Maurer, Electrotechnisch opzichter 1e kl. b. d.
dienst v. d. Mijnbouw, werkzaam b. d. Goud- en Zil-
vermijnen in Bengkoelen, Nieuwe Dammerdijk 50,
Amsterdam (gemeente Amsterdam).

Deibel, Techn. hoofdkantoorhoofd b. d. S.S. en
Tr., Eikstraat 3, 's-Gravenhage.

Ch. van der Reest, Gouvernements-veearts 1e kl. te
Buitenzorg, Goudenregenstraat 144, 's-Gravenhage.

van der Molen, Onderwijzer der 1e kl. b. d. School tot op-
leiding van Inlandsche artsen, Geraniumstraat 277,
's-Gravenhage.

van der Molen, ongedipl. Gezaghebber 1e kl. b. h. Bin-
nenslandsch Bestuur, Essenburgsingel 15a, Rotterdam.

K. W. Dammerman, Hoofd v. h. Zoologisch Museum
en Laboratorium van 's Lands Plantentuin, p.a. Fa-
milie Reinders, Epe (Geld.).

Worp, tijd. wnd. Werktuigkundige b. d. S.S. en
Tr., Begijnestraat 3, 's-Hertogenbosch.

van der Molen, Stationscommies 2e kl. b. d. S.S. en Tr., van
der Molenstraat 25, 's-Gravenhage.

Winterwerp, Gedipl. Gezaghebber b. h. Binnenl.
Bestuur, p.a. Mevr. de Jong, Reinier Claesenstraat
no. 64, Amsterdam-West.

Tessensohn, Stationscommies 2e kl. b. d. S.S. en
Tr., van Lumeysstraat 108, 's-Gravenhage.

F. Lach de Bere, Gouvernementsarts 1e kl. bij den
Dienst der Volksgezondheid, Sweelinckstraat 155,
's-Gravenhage.

van der Molen, wrnd. Commies 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, p.a.
L. Hartwich, Nassaulaan 29 te Baarn.

E. Manuel, 1e klerk b. d. S.S. en Tramwegen, van
Lumeysstraat 69, 's-Gravenhage.

van der Molen, Bruyn, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Loos-
wischeweg 653, 's-Gravenhage.

L. Braamzeel, Opziener 1e kl. (burgerlijk ambtenaar)
b. d. A.C.W. te Bandoeng, p.a. J. Riela, Vinkenstraat
82e, Rotterdam.

P. A. Willems, Politieopziener 1ste kl. in het gouverne-
ment Ajech en Onderhoorigheden, Ackersdijkstraat
115a, Rotterdam.

Mej. E. E. A. Persijn, Hoofdtelefoniste 1e kl. b. h. Tele-
foonkantoor te Semarang, van Lumeysstraat 69, 's-Gra-
venhage.

P. C. Panhuizen, 1ste Commies op het residentiekantoor
te Buitenzorg, Rijksstraatweg 46, Duiwendrecht.

L. F. H. Muyderman, Werktuigkundige bij den dienst
voor Waterkracht en Electriciteit, tijdelijk tewerk ge-
steld bij het Bedrijf der Bangka-tinwinning, p.a. Dr.
L. J. Sieburgh, Regentesselaan nr. 22 te Oegstgeest.

F. G. Mannhardt, Ingenieur 2de kl. b. d. dienst van den
Mijnbouw, werkzaam bij de Banka-tinwinning,
p.a. Direktor A. Reine, Leopoldstrasse 48, Karlsruhe-
Baden.

F. A. C. Halkema, Assistent-Resident van Temanggoeng,
Pension Iepenhove, Bloemendaal.

Ir. B. B. Vos, Houtvester bij het Boschwezen in N.-I.,
p.a. H. Vos, Bathmen bij Deventer.

A. de Voogd van der Straaten, wnd. Mijnbouwkundig Op-
zichter 1e kl. b. d. dienst v. d. Mijnbouw, werkzaam
b. d. Boekit-Asemsteenkolenmijnen, p.a. Stichting Oud-
Ind. Militair, Oude Varkensmarkt te Nijmegen.

P. den Blanken, Techn. Ambtenaar 2e kl. b. d. P.T.T.-
dienst, p.a. C. den Blanken, Voorstraat, Waerden.

J. B. Krol, Tech. Ambtenaar 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst,
Beeklaan 340(I), 's-Gravenhage.

B. D. de Vries, 1e Luitenant der Infanterie, Hofstraat 7,
Deventer.

M. E. A. van Goor, Kapitein der Infanterie, Franklin-
straat 120, 's-Gravenhage.

H. Behrens, Majoor der Infanterie, Regentesselaan 60,
's-Gravenhage.

MET PENSIOEN.

W. Clason, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Columbus-
straat 215, 's-Gravenhage.

J. den Hollander, Leeraar a. d. H.B.S. te Soerabaya,
Laan van Meerdervoort 859 (na 20 Mei), 's-Graven-
hage.

Ds. P. S. Pots, Predikant b. d. Prot. Gemeente te
Salatiga, Spoorlaan 28, Bilthoven.

A. K. C. Bartelds, Kolonel der Infanterie, Rue Verdi 26,
Nice (Frankrijk).

Dr. J. Vermande, Dirigeerend Apotheker der 1ste klasse,
Jan van Scorelstraat 32bis, Utrecht.

A. J. Jochems, Officier van Gezondheid 1ste klasse, 2de
Schuytstraat 221, 's-Gravenhage.

Mutatiestaat van 10 tot 17 Mei.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

E. R. N. D. Engelbert van Bevervoorde, Voor-
zitter Landraad, Den Haag, Prins Mauritslaan 79. f 5

T. Goedhart, oud-Onderofficier N.-I. L., Den Haag,
Costastraat 9. f 5

Wolff, Assistent onderneming „Sumcama” bij Mar-
tens (S. O. K.) f 6

S. Meier, Verpleegster Militair Hospitaal te Ma-
kassar. f 5

Secretaris Afd. Den Haag.

Eigen aanmelding.

Wd. Hoofdvertegenwoordiger Oost en West in O.-Indië.

Mevrouw E. F. Nijenhuis-van Beuzekom te Makassar.

Nieuwe Begunstigers:

Mevr. M. R. S. Bleckmann-v. Hoogenstraaten te Nijmegen.

G. van Arcken, Nijmegen.

Afschrijven:

J. A. Polak, Gouv. Landmeter te Paramaribo (overl.).

Adresveranderingen:

D. Schieferdecker geb. Stibbe is thans weer terug
Bleemendaal (N.-H.) (Afdeling Haarlem).

van der Brink, Indoloog, van: Leiden, Oude Vest
naar: Amsterdam, Daeoastaat 32 I. f 2.50.

J. K. van Aalst, President N. H. M., van: Amster-
dam, Heeregracht 502, naar: Huis-te-Hoevelaken,
Hevelaken. f 10 (Afd. Amersfoort).

Streefkerk, van: Amersfoort, Stationsplein 6,
Den Haag, Stuijvezandstraat 129. f 5.

S. H. Smit-Pigeaud, Amersfoort, van: Van Mar-
tenslaan 25 naar: Pension Allebes, Paulus Buyslaan 1.

Leeraar M. O. Staatswetenschappen, Arnhem,
Dalweg 21 naar G. A. van Nispenstraat 20.

Arckenhauer, Den Haag, van: Stadhouderslaan 7
naar: Stadhoudersplein 7. (Rectificatie).

A. Koopal, Leeraar N. I. A. S., Den Haag, van:
Stadhouderslaan 185 naar: Merellaan 1.

Wid. de Weduwe F. Koster-de Wilde, Den Haag,
Lepleaan 221 naar: Regentesseplein 24.

Mevrouw M. M. Raket, Gep. Onderwijzeres O.-I., Den
Haag, van: Irisplein 29 naar: Beukplein 27.

Mevrouw E. F. Nijenhuis-van Beuzekom, van: Makas-
sar, naar: Den Haag, Boreelstraat 14. f 5. (Heeft con-
tract 27 reeds voldaan).

J. M. Jordaan, Resident, van: Den Haag, Hotel de la
Promenade naar: Bleiswijkstraat 11.

R. J. A. Stolk, Hoofdbeheerder Pandhuisdienst, van:
Den Haag, van Blankenburgstraat 77 naar: Soerabaja,
p/a. Gouv. Pandhuis, Passar-Toeri.

A. Wempe, Adm. Ambt. B. B., van: Leiden, Hugo de
Grootstraat 5, naar: Madioen.

P. G. W. Valderpoort, Directeur Holl.-Inl. Zendings-
school, van: Rotterdam, Klein Coolstraat 9a, naar:
Taroena, Groot Sangir (Res. Menado).

Mr. J. Gerritsen, Controleur B.B., van: Baoe-Baoe naar:
Soenggoe-Minahasa (Celebes).

H. van Ree, Majoor-Intendant, van: Bandoeng naar:
Wellevreden, Tanah-Abang Oost 83.

J. F. Andela, Hoofdopzichter B.O.W., thans te Langsa
Atjeh.

N. W. Pel, Oud-Kapitein der Genie, van: Padang naar:
Fort-de-Kock.

H. W. Schröder, Controleur B.B., geplaatst te Pame-
kassar (Madoera).

Mr. Raden Hadi, thans Buitengewoon Voorzitter van
den Landraad te Medan.

Mevrouw M. C. van Erpers Royaards-Bakhuizen v. d.
Brink, thans: p/a. onderneming Padang-Brahang,
Bindjei (S.O.K.).

SCHOENMAKER

BLIJF BIJ JE LEEST!

Een oud spreekwoord en een wijs
spreekwoord. Alleen in zijn eigen vak
kan iemand iets goeds praesteeren. Een
bankier heeft geen verstand van den
kaashandel, evenmin als een electricien
van hondenscheren. Maar allemaal
kunnen zij in enkele uren leeren druk-
ken, teminste als men de verzekeringen
geloofd der handelaars in

KANTOOR- DRUKMACHINES.

Als men dan zoo'n machine aange-
schaff heeft, valt het aanleeren van het
drukkersvak lang niet mee, het werk
kan niet halen bij dat van een goed ge-
outileerde drukkerij en slecht reclame-
drukwerk is het tegendeel van een
reclame. Indien gij echter met uw
drukwerk eer wilt inleggen en er de
aandacht op wilt zien gevestigd, bestel
het dan bij de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * TELEF. 11987

CITY-THEATER

TEL. 15854 - VEENESTRAAT 25 - TEL. 15855

VANAF VRIJDAG 20 MEI 1927
REPRISE VAN HET CINEMA-
TOGRAPHISCH KUNSTWERK

DE GROOTE PARADE

METRO-GOLDWYN-MAYER PICTURE

MET IN DE HOOFDROLLEN:
JOHN GILBERT
RENEE ADOREE
KARL DANE

SPECIALE AMERIKAANSCH E ILLUSTRATIE
UITGEVOERD DOOR HET GROOT VERSTERKT
CITY-ORKEST, ONDER LEIDING VAN J. DE MAN

Plaatsbespreking steeds TWEE dagen tevoren
10-7 uur :: Tel. 15854 en 15855

BELASTINGEN

(Nederlandsche en Indische)

W. VAN MAANEN, Oud t. Inspecteur Dir. Bel.

P. TADEMA, Gedipl. Accountant

BELASTINGCONSULENTEN

5884

AMSTERDAM

ROTTERDAM

Prinsengracht 644

Boymanstraat 4

Tel. 37734 (2 lijnen)

Tel. 10589

WERKZAAM OVER GEHEEL NEDERLAND

G. J. R. VAN DER GAAG & Zoon
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a, b-DEN HAAG-TEL. 33472
 Steeds versche
 aanvoer van de **DE BESTE**
 Rijsttafelbenodigdheden en
 Indische Geneesmiddelen,
 Akar-Bahar-banden, enz.
 Verz. door geh. Europa - Prijs. op aanvraag

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenstraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen, Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reclamatedrukkerwerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamatedrukkerwerk niet drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
 FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD THE DANSANT - DINER CONCERT ROEMEENSCH ORKEST
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 UITSTEKENDE KEUKEN GERENOMMEERDE WIJNKELDER

VEREENIGING „OOST EN WEST"
 HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied van personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt de studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, een matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan de uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANKENBERG-MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak, Nic.-Maesstraat Amsterdam, Tel. 22492. Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTIN NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- * b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
- * No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- * No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2e, verbeterde druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- * No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- * No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- * No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën**
- Serie I.
 - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 - 2. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 - 3. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 - 4. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 - 5. De Europeesche vrouw in Indië.
 - 6. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 - 7. Over de Kolonie Suriname.
 - Serie II.
 - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 - 2. Het Javaansch toneel.
 - 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 - 4. De theecultuur op Java.
 - 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 - 6. Een doode taal in Indië.
 - 7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java.
 - 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 - 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 - 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
 - Serie III.
 - No. 5. Nederlanders in Indië.
 - 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredietwezen.
 - 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
 - 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië, Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).